

Voorwoord

Geachte ouder(s) / verzorger(s),

Dit is de schoolgids van SBO De Bolder voor het schooljaar 2017-2018. De gids is bestemd voor u, ouder(s) of verzorger(s) van leerlingen van onze school en ouder(s) of verzorger(s) die het advies gekregen hebben hun kind op een Speciale School voor Basisonderwijs (SBO) aan te melden.

In de schoolgids geven we een beeld van De Bolder. We beschrijven hoe de school is georganiseerd, hoe het onderwijs is opgezet en hoe de zorg voor de leerlingen is geregeld. Zo maken wij u duidelijk wat u van de school mag verwachten, maar ook wat de school van u mag verwachten. Wij zijn van mening dat een goede samenwerking en een goed wederzijds begrip essentieel zijn voor de ontwikkeling van uw kind.

Verder vindt u in de bijlage van deze gids (Hoofdstuk 9 en 10) ook praktische informatie over schooltijden, vakantiedata, verzuim, verlof, vervoer en zo meer.

Ieder jaar verschijnt een geüpdatete schoolgids op de website van onze school. Van de bijlage krijgt u ieder jaar een vernieuwde, papieren versie.

Mocht u na het lezen van deze gids nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Personeel en medezeggenschapsraad van De Bolder.

Inhoudsopgave

1	De school	1.1 SBO De Bolder 1.2 Het schoolbestuur 1.3 De school en de regio	3 5 6
2	Uitgangspunten	2.1 Speciaal Basisonderwijs 2.2 Toelating 2.3 Kenmerken van onze kinderen 2.4 Missie, visie 2.5 Pedagogisch klimaat	7 8 11 12 13
3	Organisatie	3.1 Wie werken er in de school? 3.2 De vakgebieden 3.3 Didactiek 3.4 Voorzieningen in de school 3.5 Andere activiteiten	16 17 22 24 24
4	Zorg voor de kinderen	4.1 Handelingsgericht werken 4.2 Commissie van Begeleiding 4.3 Interne begeleiding 4.4 Extra zorg	25 27 27 27
5	Na De Bolder	5.1 Tussentijds van school 5.2 Het vervolgonderwijs 5.3 Resultaten	31 32 33
6	De ouders	6.1 Hoe wordt u over uw kind en over school geïnformeerd? 6.2 Meepraten en meedoen 6.3 Klachtenregeling 6.4 Financiën 6.5 Verzekering 6.6 Medisch handelen op school 6.7 Ondersteuning thuis 6.8 Het informatienummer voor openbaar onderwijs	34 37 38 39 40 40 40 42
7	Buiten De Bolder	7.1 Samenwerkingsverband 7.2 GGD / Schoolarts 7.3 Verwijsindex Fryslân 7.4 Stage	44 45 46 47
8	Nieuwe ontwikkelingen	8.1 Scholing 8.2 Veranderingsonderwerpen	48 48
Bijlagen			
9	Praktische zaken		52
10	Namen en adressen		57

1. De school

In dit hoofdstuk leest u over de geschiedenis van De Bolder, over het schoolbestuur 'Stichting Radius' en het samenwerkingsverband 'Het Spectrum'.

1.1 SBO De Bolder

De Bolder is een Speciale School voor Basisonderwijs. De kinderen komen uit Franeker en omgeving. Ze zijn 4 t/m 13 jaar oud.

De geschiedenis

Het verleden van De Bolder gaat terug tot halverwege de vorige eeuw. Op 22 augustus 1949 werd in Franeker een school opgericht voor kinderen die moeilijk of zeer moeilijk leerden. Het voormalig kantoorgebouw van de Suikerfabriek was de eerste locatie.

Sindsdien is er veel veranderd. De school ging met de tijd mee en reageerde op nieuwe inzichten, nieuwe wetgeving en een groeiend leerlingenaantal. Een kort overzicht:

De moeilijk en zeer moeilijk lerende kinderen werden op zeker moment gesplitst. De afdeling 'zeer moeilijk lerende kinderen' zat van 1952 tot 1977 in *Het Houten Schooltje* aan de Harlingerweg. Daarna werd het huidige gebouw in gebruik genomen en heette deze zmlk-afdeling *De Heuvel*.

In 2004 is ZML De Heuvel, onder de naam *it Twalûk*, gefuseerd met ZML Van Voorthuijssen te Leeuwarden. Ze hebben nu een eigen bestuur en een eigen regelgeving, te weten de 'Wet op de Expertisecentra'.

De afdeling 'moeilijk lerende kinderen' verhuisde in 1963 van de Suikerfabriek naar een nieuw gebouw aan de Juckemastraat. In 1979 werd deze mlk-afdeling *De Bolder* gedoopt.

Vanaf 1989 is er op onze Bolder sprake van 'geïntegreerd speciaal onderwijs', wat inhoudt dat we behalve moeilijk lerende kinderen ook kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden toelaten. In 1998 is dit samengaan officieel 'Speciaal Basisonderwijs' gaan heten.

Sinds december 2006 is de school ondergebracht in een nieuw gebouw aan de IJsbaanweg. De nieuwste ontwikkeling is dat vanaf augustus 2017 ook de afdeling Franeker van it Twalûk hierin gehuisvest zal zijn (zie 4.4 Extra zorg op het gebied van de leerstof en 6.2 Meepraten en meedoen – Ouderraad).

De naam

De naam van onze school verwijst naar de taak die wij onszelf gesteld hebben: het bieden van houvast. Een bolder wordt gebruikt om schepen aan te meren, in de haven of aan een kade, zodat ze niet weg kunnen drijven, beschadigd kunnen raken of verloren kunnen gaan. Zo'n houvast wil onze school zijn voor kinderen die in het gewone basisonderwijs hulpeloos

rond hebben gedreven of rond zouden drijven. Deze kinderen vinden een veilige plek op onze school, van waaruit ze zich naar hun mogelijkheden kunnen ontplooien en koers kunnen zetten naar een goede toekomst.

De identiteit

De Bolder is een openbare school. Dat wil zeggen dat de school toegankelijk is voor iedereen, ongeacht geloof of levensovertuiging. Er is aandacht voor alle levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in onze samenleving.

De ligging

De ligging van de school is gunstig. Buiten de directe nabijheid van woonhuizen, maar dichtbij de stadsrondweg, bushaltes en sporthal De Trije. Rondom de school ligt een ruim en veelzijdig schoolplein.

Zie verder: 3.2 Organisatie - De vakgebieden; Geestelijke stromingen

4.4 Zorg voor de kinderen - Extra zorg op het gebied van de leerstof

6.2 De ouders - Meepraten en meedoen

10 Namen en adressen - SBO De Bolder

1.2 Het schoolbestuur

Het bestuur van onze school, Stichting Radius, laat u het volgende weten:

‘Het bestuur van de school werd tot 2002 gevormd door de Bestuurscommissie, bestaande uit twee leden van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Franekeradeel en Harlingen.

Landelijke ontwikkelingen zijn voor de gemeente aanleiding geweest het bestuur van het openbaar onderwijs per 1 januari 2003 te verzelfstandigen. Dit werd Stichting Radius, openbaar onderwijs Franekeradeel. Op de website van Stichting Radius vindt u welke scholen bij de stichting zijn aangesloten.

Stichting Radius wil een professionele organisatie zijn die antwoord kan bieden op het gegeven dat het onderwijsveld steeds meer een eigen beleid kan bepalen. Bovendien is de organisatie in staat de ouders bij de school te betrekken om iedere school van de Stichting een eigen gezicht te geven; een gezicht dat past bij de school. De Stichting heeft ambitieuze plannen. Bijzondere aandacht krijgt de kwaliteitszorg. Kwaliteit loopt als een rode draad door de organisatie, om de continuïteit van de Stichting en de scholen veilig te stellen, zowel voor de leerlingen als de werknemers en de ouders.’

Het bestuur dat leiding geeft aan Stichting Radius, bestaat uit:

Mevr. M. Holwerda, vice-voorzitter

Dhr. P. de Groot, secretaris

Dhr. E. Elsinga, lid

Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen. De dagelijkse leiding van de organisatie vindt plaats door de bestuursmanager met ondersteuning van een directiesecretaresse. Het bestuursbureau van Stichting Radius is gevestigd in ons schoolgebouw aan de IJsbaanweg.

Bezetting van het bestuursbureau:

Dhr. M. Kammeraad, algemeen directeur ad interim

Mevr. E. Koops, personeelsmanager

Mevr. T. Wahle, beleidsmedewerker

Zie verder: 10 Namen en adressen – Het bestuur
--

1.3 De school en de regio

Onze school werkt samen met andere scholen. We staan in nauw contact met de scholen van Stichting Radius, maar maken ook deel uit van bredere samenwerkingsverbanden.

Stichting Radius participeert in het Noordwest Friese 'samenwerkingsverband' *Het Spectrum*. Samen met de openbare schoolbesturen Proloog, Harlingen en Fier draagt Radius zorg voor zo'n 10.000 leerlingen. De aangesloten scholen ondersteunen elkaar om tot betere prestaties te komen. Onze school heeft hierin een duidelijke taak. We bieden onderwijs aan kinderen die op de gewone basisscholen vastlopen.

De Commissie van Toelating (CvT, zie 7.1 Samenwerkingsverband) in Noordwest Friesland werkt, als het gaat om verwijzing en toelating naar onze school, samen met het bestuur van de christelijke scholen, het PCBO.

Het Spectrum is op zijn beurt onderdeel van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland.

Zie verder: 7.1 Buiten De Bolder - Samenwerkingsverband

2. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk kunt u onder andere lezen wat een speciale basisschool is, hoe de toelating is geregeld, wat de leerlingen op zo'n school kenmerkt en welke algemene pedagogiek¹ de school hanteert.

2.1 Speciaal Basis Onderwijs – SBO

SBO is een vorm van speciaal onderwijs. Een SBO-school is een school voor leerlingen die in het reguliere² basisonderwijs niet de noodzakelijke begeleiding kunnen krijgen. Het SBO kan gespecialiseerde zorg bieden, die op de gewone basisscholen ontbreekt. SBO valt onder dezelfde wet als gewone basisscholen: Wet op Primair Onderwijs.

Andere vormen van speciaal onderwijs (SO) zijn:

Cluster 1-scholen: voor blinde en slechthorende kinderen.

Cluster 2-scholen: voor kinderen met spraak- en taalproblemen.

Cluster 3-scholen: voor zeer moeilijk lerende kinderen en kinderen met lichamelijke beperkingen.

Cluster 4-scholen: voor kinderen met gedragsstoornissen.

Met de invoering van 'Passend Onderwijs'³ heeft het schoolbestuur waar u uw kind heeft aangemeld 'zorgplicht'. Dit betekent dat het schoolbestuur verantwoordelijk is voor het vinden van een passende plek voor uw kind. Een passende plek komt tegemoet aan zijn specifieke 'ondersteuningsbehoefte' (zie 2.2 Toelating, 2.3 Kenmerken van onze kinderen, 2.5 Pedagogisch klimaat en 3.3 Didactiek).

Wanneer de school van aanmelding, in de meeste gevallen een reguliere basisschool, deze niet kan bieden, wordt met u gekeken of een andere basisschool passender is, of een plek op het SBO dan wel het SO (cluster 3 en 4).

Hoe de ondersteuningsbehoefte van uw kind in kaart gebracht wordt en hoe de eventuele toelating tot een vorm van speciaal onderwijs geregeld is, leest u in 2.2 Toelating.

Cluster 1 en 2 scholen vallen buiten het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland.

¹ Pedagogiek = opvoedkunde

² Regulier = gewoon

³ Per 1 augustus 2014.

2.2 Toelating

Voordat uw kind tot het SBO kan worden toegelaten, heeft het al een bepaalde route afgelegd. Uitgezonderd ernstig meervoudig gehandicapte kinderen beginnen de kinderen hun schoolloopbaan op een reguliere basisschool. Mocht uw kind op de een of andere manier onvoldoende profiteren van het onderwijs op de reguliere basisschool (anders gezegd: mocht de reguliere basisschool onvoldoende tegemoet komen aan de ondersteuningsbehoefte van uw kind), kan met u en uw kind een traject worden ingezet om te kijken welke school wel bij uw kind 'past'.

Over dit traject zijn binnen het samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland afspraken gemaakt.

U kunt deze afspraken navragen op de basisschool van uw kind of nalezen op: www.passendonderwijsin.fryslan.nl - Een link vindt u op de website van onze school.

Hieronder leest u over het traject vanaf het moment dat de Commissie van Toelating (CvT) een 'toelaatbaarheidsverklaring' voor uw kind tot het SBO heeft afgegeven. Daarna worden andere mogelijke routes beschreven die uw kind kan hebben doorlopen: vanuit een ander bestuur buiten de regio, vanuit een andere SBO-school, vanuit het SO. Ten slotte worden in deze paragraaf de instroommomenten van het schooljaar genoemd.

Vanuit het regulier basisonderwijs

- Met een toelaatbaarheidsverklaring meldt u uw kind aan bij een SBO-school. Of deze een passende school is voor uw kind wordt beoordeeld aan de hand van het zogenoemde 'schoolondersteuningsprofiel' van de school en het 'vraagprofiel-instrument' (VPI) van uw kind.

In het schoolondersteuningsprofiel (zie 2.4 Missie, visie) staat beschreven welke (speciale) hulp de school kan bieden en wat de grenzen zijn aan die hulp.

Het VPI brengt de ondersteuningsbehoeften van uw kind in beeld, waarbij rekening gehouden wordt met de school- en thuissituatie.

Indien de SBO-school van mening is, dat zij uw kind passend onderwijs kan bieden, volgt plaatsing (zie het volgende punt).

Het onderwijsarrangement dat het SBO aanbiedt, wordt gerekend tot de 'extra ondersteuning' in het Passend Onderwijs.

Wanneer de ondersteuningsmogelijkheden van het SBO ontoereikend zijn, wordt uw kind doorverwezen naar de Commissie van Advies (CvA, zie 7.1 Samenwerkingsverband) van het samenwerkingsverband. Plaatsing op een SO-school (cluster 3 of 4) komt dan in beeld.

Er is sprake van 'zware ondersteuning'.

- In geval van plaatsing op SBO De Bolder krijgt u een aanmeldingsformulier toegestuurd, dat u invult.

Er volgt een intakegesprek op onze school. U neemt het aanmeldingsformulier ondertekend mee, met daaraan toegevoegd een formulier van de belastingdienst of de gemeente waarop het burgerservicenummer staat vermeld of een kopie van de zorgpas met het burgerservicenummer.

In het intakegesprek met de directeur van onze school wordt u over algemene schoolzaken geïnformeerd. Het is belangrijk dat u de visie van onze school onderschrijft. Wanneer u vertrouwen heeft in de manier waarop wij met de leerlingen omgaan en werken, zal dat helpen uw kind zich veilig te voelen, zich begrepen en geaccepteerd te weten.

Wij ontvangen het dossier van uw kind van de school waar het ingeschreven stond.

De CvB (zie 4.2 Commissie van Begeleiding) maakt direct na plaatsing een eerste aanzet van het Ontwikkelingsperspectief (OPP). De doelen voor de eerste 6 tot 8 weken van het schooljaar vinden hun weerslag hierin. Aan de hand van deze individuele richtlijnen kunnen de groepsleerkrachten met uw kind aan de slag gaan.

Na 5/6 weken vindt de eerste leerlingbespreking plaats (zie 4.1 Handelingsgericht werken) . De CvB en de groepsleerkrachten nemen daarbij het OPP als leidraad.

Het eerste voortgangsgesprek (zie 4.1 Handelingsgericht werken) vindt plaats na 6/8 weken. U voert dit gesprek met de CvB. Het OPP wordt besproken. In het OPP wordt per vakgebied aangegeven welke leerlijn het volgt en welke groei we dus van uw kind verwachten (het 'ontwikkelingsperspectief'). We vertalen dit naar concrete leerdoelen en begeleidingsadviezen. Hiervoor vragen we uw toestemming. Ook wordt het 'uitstroomperspectief' vastgesteld, waarin onze verwachting tot uitdrukking komt naar welk vervolgonderwijs uw kind na De Bolder zal uitstromen (zie 4.1 Handelingsgericht werken). Het OPP wordt door u en de directeur ondertekend.

De geldigheidsduur van de toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO in Noordwest Friesland is maximaal drie jaar of zoveel eerder als terugplaatsing naar het regulier onderwijs mogelijk is.

Vanuit een ander bestuur buiten regio Friesland

Het betreffende bestuur is verantwoordelijk voor het compleet aanleveren van het leerlingdossier. De leerling wordt besproken in de CvT van ons samenwerkingsverband.

Vanuit een andere SBO-school

Het betreft hier verhuisleerlingen van buiten Friesland. De SBO-school waarvandaan het kind vertrekt is verantwoordelijk voor het compleet aanleveren van het leerlingdossier en voor het maken van de dossieranalyse. Daarna zal de leerling besproken worden in de CvT van ons samenwerkingsverband.

Vanuit een SO-school

De SO-school is verantwoordelijk voor het compleet aanleveren van het leerlingdossier en voor het maken van de dossieranalyse. Daarna zal de leerling besproken worden in de CvT van ons samenwerkingsverband.

Instromers gedurende het schooljaar

Behalve na de zomervakantie zijn er nog andere momenten in het schooljaar waarop uw kind kan instromen. Zes weken na de afgifte van de toelaatsbaarheidsverklaring wordt, in overleg met u, een instroommoment gekozen. Gestreefd wordt zo'n moment na een vakantie te kiezen.

Zie verder: 2.4 Missie, visie - Schoolondersteuningsprofiel

4.1 Zorg voor de kinderen - Handelingsgericht werken

4.2 Zorg voor de kinderen - Commissie van begeleiding

5.1 Tussentijds van school

7.1 Buiten De Bolder - Samenwerkingsverband

2.3 Kenmerken van onze kinderen

Bij sommige leerlingen gaat het leren op de basisschool niet vanzelf. Er kunnen problemen naar voren komen, zoals:

- concentratieproblemen
- lage taakgerichtheid (vluchtgedrag)
- aandachtstekort
- impulsiviteit (vluchtige waarneming, te snel beslissen op grond van te weinig informatie)
- verzet
- gedragsproblemen

Deze problemen kunnen verschillende achtergronden hebben, zoals:

- beperkte verstandelijke vermogens
(een onder gemiddeld of laaggemiddeld IQ)
- specifieke leerproblemen
(o.a. leesmoeilijkheden, spellingsproblemen, rekenstoornissen)
- lichte zintuiglijke of motorische stoornissen
- organische beschadigingen
(o.a. bewegingsonrust, verhoogde afleidbaarheid, contactstoornissen)
- emotionele problemen
(o.a. faalangst, gevoelens van onveiligheid, gebrek aan gevoel van eigenwaarde)
- sociale problemen
(o.a. problematische omgevingsfactoren, gebrekkige sociale vaardigheden)

Dikwijls zal er sprake zijn van een combinatie van deze factoren. Het ene probleem lokt het andere uit.

Kortom: onze leerlingen hebben te kampen met leerproblemen of gedragsproblemen, maar vaak ook met leer- en gedragsproblemen.

We werken met onze leerlingen vanuit de gedachte dat ondanks alle mogelijke hindernissen iedereen een sterke kant heeft en een voorkeur voor een bepaalde leerstijl. We proberen hier zo goed mogelijk bij aan te sluiten. We proberen met andere woorden tegemoet te komen aan ieders specifieke ondersteuningsbehoeften.

Zie verder: 2.5 Pedagogisch klimaat - Bemoedigende hulpverlening

3.2 Organisatie - De vakgebieden; Sociaal-emotionele vorming

3.3 Didactiek - Differentiatie

2.4 Missie, visie

Het samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland heeft zijn missie als volgt verwoord: 'Alle leerlingen gaan succesvol naar school'. Dat wil zeggen dat iedere leerling een passende vorm van onderwijs moet krijgen, zo thuis nabij mogelijk, liefst op de eigen reguliere basisschool.

Uw kind krijgt ook een passende vorm van onderwijs, zij het op een SBO-school. Met onze 'missie' bedoelen we: welk doel staat ons voor ogen? Wat willen we met onze leerlingen bereiken?

We willen:

- kinderen helpen zich te ontwikkelen tot evenwichtige personen;
- tegemoetkomen aan de specifieke onderwijsbehoeften van de kinderen;
- kinderen helpen bij het bereiken van hun maximaal haalbare leerniveau.

Anders gezegd: we proberen de mogelijkheden en de prestaties met elkaar in overeenstemming te brengen. We werken toe naar het ontwikkelingsperspectief van iedere individuele leerling.

De huidige samenleving verandert voortdurend. Er wordt gesproken over een 'kennis-samenleving'. Hierin wordt van mensen een flexibele en lerende houding gevraagd. Het is ons doel onze leerlingen zodanig voor te bereiden dat ze zich met een goed gevoel van eigenwaarde in deze samenleving een plek weten te verwerven. Een plek waarop ze zich thuis voelen.

Met onze 'visie' bedoelen we: hoe denken we ons doel te kunnen bereiken? Met welke uitgangspunten, met welke kindvisie gaan wij te werk?

Hierover kunt u in de volgende paragraaf en in de volgende hoofdstukken het nodige lezen.

Schoolondersteuningsprofiel

In het kader van Passend Onderwijs hebben wij wat we kunnen en wat we willen beschreven in het zogenaamde 'schoolondersteuningsprofiel'. In dit profiel wordt aangegeven welke ondersteuning we kunnen bieden en welke ambities we hebben voor de toekomst. Op basis van het profiel hebben we geïnventariseerd welke expertise eventueel moet worden ontwikkeld en wat dat betekent voor de (scholing van) leraren. Leraren en ouders hebben adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel via de medezeggenschapsraad van de school. Het samenwerkingsverband legt alle profielen bij elkaar om te beoordelen of het daarmee een dekkend aanbod kan realiseren. Doel is immers dat alle leerlingen een passende plek krijgen.

Het schoolondersteuningsprofiel ligt ter inzage op school.

2.5 Pedagogisch klimaat

Om onze missie te halen, om er dus voor te zorgen dat kinderen leren, is een goede sfeer op school van het grootste belang. Wanneer kinderen zich niet prettig voelen, zullen zij zich niet op de lesstof kunnen concentreren. Binnen het speciaal basisonderwijs, waar kinderen meer moeilijkheden moeten overwinnen om tot leren te komen, is de sfeer in de school anders dan op een gewone school. We spreken van een '*orthopedagogisch klimaat*'. Dit *andere* pedagogische klimaat is afgestemd op de specifieke ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen en kenmerkt zich door de volgende aspecten:

- sensitiviteit, responsiviteit
- structuur
- acceptatie
- respect
- bemoedigende hulpverlening
- eigen verantwoordelijkheid
- veiligheid

Sensitiviteit, responsiviteit

Twee vaardigheden die deel uitmaken van ons 'leerkrachtengedrag'. We hebben een gevoelige antenne voor de gemoedstoestand van onze leerlingen (we zijn 'sensitief'). We proberen op het juiste moment en op de juiste manier een 'antwoord' te zijn (we zijn 'responsief').

Structuur

Onze kinderen functioneren het best in een rustige, herkenbare en voorspelbare omgeving. Daarin weten ze waar ze aan toe zijn. Structuur geeft hen een veilig gevoel. Ze hebben grip op de situatie. De structuur is in zichtbare en minder zichtbare schoolaspecten terug te vinden. Zo hebben we o.a. vaste regels en routines, een vaste dag- en weekindeling, een overzichtelijke indeling van de ruimte en een gestructureerde manier van lesgeven ('didactiek').

Acceptatie

We accepteren de kinderen zoals ze zijn, met al hun problemen. We bieden hen een warme, veilige omgeving en werken door een positieve benadering toe naar een groter zelfvertrouwen van het kind.

Respect

Op allerlei manieren en in allerlei situaties draait het in de onderlinge relaties op school om respect. Wij proberen daar een goed voorbeeld in te zijn. We tonen respect voor de kinderen en we verwachten dat zij dat voor ons en voor elkaar tonen.

De kinderen noemen de leerkrachten, klassenassistenten en stagiaires bij de achternaam, uitgezonderd de leerkracht van de observatiegroep (Piraat).

Bemoedigende hulpverlening

Na het vaak moeizame leerproces op de gewone basisschool krijgen de kinderen op De Bolder een nieuwe kans. Maar ook het leerproces op De Bolder zal gepaard gaan met vallen en opstaan. Na iedere mislukking proberen we ze weer te motiveren om het opnieuw te proberen.

Ons uitgangspunt is met de kinderen te werken vanuit succeservaringen. We sluiten aan bij wat ze al kunnen en wat ze herkennen. De leerstapjes zijn helder en overzichtelijk, gepland en gericht op de mogelijkheden van de kinderen. We proberen hoge, maar ook realistische verwachtingen te hebben en uit te spreken.

Wat geldt op het gebied van de schoolse vaardigheden geldt ook op het gebied van de persoonlijkheidsontwikkeling. Veel van onze kinderen hebben niet zoveel zelfvertrouwen. Daarom benadrukken we de sterke kanten van hun persoonlijkheid en werken we met de kinderen vanuit deze positieve insteek aan hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Eigen verantwoordelijkheid

Leerlingen hebben een eigen verantwoordelijkheid. Op onze school leren we hen in toenemende mate verantwoordelijkheid te nemen: voor het werk (zorgen dat je je werk af hebt, leren zelf te plannen, leren je eigen leerroute te bepalen), voor je gedrag (je bent baas over je eigen gedrag, proberen zelf je ruzie op te lossen), voor speciale taken (klassendienst etc.).

Veiligheid

Door een gestructureerde, voorspelbare leeromgeving te creëren, bieden we de leerlingen veiligheid. Samen proberen we duidelijke, gewenst gedrag stellende schoolregels na te leven (zie 3.2 De vakgebieden – Sociaal-emotionele vorming).

Soms is de veiligheid in het geding. Schoolregels worden niet altijd nageleefd. We kennen een schoolbrede aanpak van ongewenst gedrag. In elke klas wordt de zogenaamde 'time-outregel' gebruikt om 'klein', nog niet uit de hand gelopen gedrag te corrigeren. Deze duurt 5 minuten. De leerkracht geeft aan wanneer de tijd verstreken is en geeft de leerling de kans zijn deelname aan de les te hervatten. Er is een vaste time-outplek. Een externe time-out volgt wanneer een leerling zijn gedrag met een interne time-out niet weet te verbeteren of wanneer het brutaal en gezagsondermijnd is. Duur: 15 minuten. De leerkracht van de externe time-outplek geeft aan wanneer de tijd verstreken is en stuurt de leerling naar de eigen klas terug. Daar vraagt de leerling aan de eigen leerkracht of hij weer met de les mee mag doen. In de bovenbouw wordt de gemiste lestijd na schooltijd ingehaald.

Een meer uitgesproken vorm van veiligheid is aan de orde bij onze aanpak van ernstig probleemgedrag. We hebben een vastgestelde manier van handelen wanneer leerlingen geweld gebruiken of weglopen. Lichamelijk geweld van een leerling zullen wij in eerste

instantie proberen verbaal te stoppen. Lukt dit niet, dan zullen we, met aankondiging, de leerling vastpakken, 'fixeren' en zo nodig naar elders begeleiden.

Wanneer een leerling van school wegloopt, licht de leerkracht onmiddellijk de directie in. We proberen de leerling in het vizier te houden. Mocht dit niet lukken, en is de leerling na een half uur niet terug, dan bellen we u als ouders en de politie. Afhankelijk van de leerling kunnen we besluiten ook eerder te bellen.

Veiligheid is nooit een automatisme. Het heeft onze blijvende aandacht. We werken met een Veiligheidsbeleidsplan, waarin voor diverse veiligheidskwesties protocollen zijn opgenomen. Zo werken we bijvoorbeeld met een 'Protocol voorkomen en aanpak pesten' (hierbinnen opereert ook onze aandachtsfunctionaris pesten), 'Gedragsregels en gedragscodes' ter voorkoming van ongewenst seksueel gedrag en discriminatie, een 'Protocol veilig internetgebruik' en een 'Protocol voor opvang leerlingen bij ernstige incidenten'.

Het Veiligheidsbeleidsplan kunt u op school inzien.

Zie verder: 3.2 Organisatie - De vakgebieden; Sociaal-emotionele vorming

3.3 Organisatie - Didactiek

8.2 Veranderingsonderwerpen

10 Namen en adressen – Aandachtsfunctionaris pesten

3. Organisatie

In dit hoofdstuk kunt u onder andere iets lezen over wie er allemaal in de school werken, over de vakken die worden gegeven en over de algemene didactiek⁴ die de school hanteert.

3.1 Wie werken er in de school?

Directeur

Onderwijs ondersteunend personeel

Zorgcoördinator

Onderwijsassistenten

Administratiemedewerker

Conciërge

Groepsleerkrachten

Psycholoog-orthopedagoog

Piraat

Jol

Top

Commissie van Begeleiding

Regenboog

Directeur

Punter

Psycholoog-orthopedagoog

Schouw

Gebiedsteam medewerker (*vacature*)⁵

Botter

Schoolarts

Sloep

Zorgcoördinator

Skûtsje

Zie verder: 10. Namen en adressen

⁴ Didactiek = overdrachtswijze van kennis en vaardigheden

⁵ Idem

3.2 De vakgebieden

De leerlingen op onze school krijgen dezelfde vakken aangeboden als leerlingen op een reguliere basisschool. Het tempo en het niveau zijn aangepast bij de mogelijkheden van de individuele leerlingen.

Het vakrooster is zo evenwichtig mogelijk samengesteld. We streven naar een goede afwisseling van lesstof. Deze richt zich op verstandelijke, sociaal-emotionele, expressieve en motorische ontwikkeling. Hieronder volgt een korte uitleg van ieder vak.

De verstandelijke ontwikkeling

Kleuters

Alle leergebieden worden geïntegreerd in thema's aangeboden: een voorbereiding op taal/lezen en rekenen, sociaal-emotionele vorming, wereldoriëntatie, bewegingsonderwijs, expressievakken en voorbereidend schrijven geven we inhoud met de methode 'Kleuterplein'.

Technisch lezen

Dit houdt in: het verklanken van woorden, het vlot leren lezen van zinnen en teksten. De leerlingen krijgen dit vak dagelijks, totdat ze een zodanig niveau hebben dat ze het lezen zelf verder kunnen ontwikkelen.

We gebruiken de leesmethode 'Flits'. In de Jol, de groep waarin het leren lezen een aanvang neemt, wordt de methode 'Leeslijn' geïntegreerd met 'Zo leer je kinderen lezen en spellen', de methodiek van José Schraven.

Begrijpend lezen

Aan de hand van de digitale methode 'Nieuwsbegrip XL' leren we de kinderen in niveaugroepen vanaf E4/M5⁶ manieren ('strategieën') om een tekst goed te begrijpen. Voor extra oefening maken we bijvoorbeeld gebruik van de methode 'Goed gelezen'. Bovendien gaan we ervan uit dat veel lezen leidt tot een beter leesbegrip. De leesmethode Flits stelt daartoe de leesbeleving en het leesplezier centraal in zijn didactiek.

Taal

Vanaf de Top werken we door middel van de methode 'Staal' met de kinderen aan woordenschat, taal verkennen (taalbeschouwing), spreken/luisteren en schrijven. Per week zijn er vier taallessen en wordt er gebruik gemaakt van ondersteunende computersoftware. De thema's hebben een wereldoriënterend karakter. De methode is gekoppeld aan de spellingmethodiek van José Schraven.

⁶ Niveauaanduiding CITO; Eind groep 4, Midden groep 5.

Daarnaast komen deze taalonderdelen onder meer naar voren in de kringgesprekken, bij spreekbeurten, weekendverhalen, schoolkrantartikelen, werkstukjes en toneel. Bovendien is dit vakgebied verweven met nagenoeg alles wat we doen op school.

Spelling

We streven ernaar dat de leerlingen zich schriftelijk op een aanvaardbare manier kunnen uitdrukken. Hiervoor gebruiken we, vier keer per week, de methode 'Staal'. In de aanpak van José Schraven worden spelling, werkwoordspelling en grammatica gecombineerd aangeboden. Er is een vaste, doorgaande leerlijn.

Rekenen

Het onderwijs is in eerste instantie gericht op de vier hoofdbewerkingen: optellen, aftrekken, delen en vermenigvuldigen. Daarbij zien we ook klok- en geldrekenen, meten, wegen en eenvoudige breuken als basisvaardigheden. Door de hele school heen gebruiken we de rekenmethode 'Wereld in getallen'. Net als bij de taal- en spellingmethode Staal behelst deze methode aanvullende computersoftware, waarmee de leerlingen de actuele oefenstof op een aantrekkelijke manier wordt aangeboden. Wanneer de leerlingen wat extra of andere oefenstof nodig hebben, gebruiken we onder andere de rekenmethode 'Maatwerk'.

Wereldoriëntatie

Dit is het vakgebied waarin de kinderen de wereld om hen heen beter leren begrijpen. Zoveel als mogelijk maken we de wereld concreet en laten we de leerlingen de onderwerpen van dichtbij beleven. Thematisch en in de afzonderlijke vakken komen alle doelen van geschiedenis, aardrijkskunde, natuur en techniek aan bod. We houden dit bij in een portfolio, dat de leerlingen meekrijgen als ze uitstromen naar het voortgezet onderwijs.

Techniek

Dit vak geeft de leerlingen de mogelijkheid om behalve te denken ook veel te doen. We willen de interesse, ook met het oog op een latere opleiding, voor techniek bevorderen en de leerlingen vertrouwd maken met allerlei technische aspecten binnen hun leef- en ervaringswereld. Bij techniek gaat het om kennis van en inzicht in de materie en natuurkundige verschijnselen, om de werking van technische onderdelen en om de vormgeving van producten. De leerstof is vastgelegd in het portfolio van wereldoriëntatie. We gebruiken diverse bronnenboeken, constructiematerialen, elektriciteitsmaterialen, gereedschap en ICT. Voor de midden- en bovenbouw is een zogenaamde technotake beschikbaar, alsmede een mooie verzameling natuurkundige materialen (magneten, vergrootglazen, microscopen, weerstation, etc.).

Verkeer

In de bovenbouw werken we toe naar een verkeersexamen, dat bestaat uit een theoretisch gedeelte en een praktisch fietsexamen.

Godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs

Wij willen kinderen in staat stellen na te denken over levensbeschouwelijke vraagstukken, zodat ze eigen inzichten en antwoorden verkennen, alsmede kennis nemen van de antwoorden, tradities en gebruiken van anderen. Dit GVO/HVO is opgenomen in het leerstofaanbod van iedere stamgroep. Onder meer Staal-taal, Nieuwsbegrip en de sociaal-emotionele vorming (zie hierna) geven ons hiervoor aanknopingspunten.

De sociaal-emotionele ontwikkeling

Sociaal-emotionele vorming

Zoals u in hoofdstuk 2.2 heeft kunnen lezen, hebben veel van onze kinderen sociaal-emotionele problemen. Ze zijn bijvoorbeeld faalangstig, voelen zich onveilig, hebben een laag zelfbeeld, beschikken over gebrekkige sociale vaardigheden en zo meer. Deze problematiek komt tot uiting in leer- en gedragsproblemen.

Op ieder moment van de dag is de sociaal-emotionele vorming aan de orde. Onze pedagogiek (zie 2.5) en didactiek (zie 3.3) zijn afgestemd op onder andere dit ontwikkelingsaspect. Om kinderen te helpen zich sociaal en emotioneel evenwichtig te ontwikkelen, proberen we hun gedrag in de setting van school en klas richting te geven aan de hand van de volgende schoolregels:

- *Iedereen hoort erbij en mag er zijn.*
- *Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag.*
- *We zijn aardig voor elkaar.*
- *We luisteren naar elkaar en helpen elkaar.*
- *Ruzie lossen we op en maken we goed.*
- *We houden de school en het plein netjes.*

We slijpen deze regels in door middel van de principes van het zogenaamde PBS (Positive Behavior Support), waarbij leerlingen en/of groepen fiches ('Bolder coins') en beloningen kunnen verdienen zodra ze het gewenste gedrag laten zien.

Sociaal-emotionele *vorming* is ook een vak. In deze lessen streven we ernaar dat kinderen positiever over zichzelf gaan denken en hun zelfvertrouwen vergroten. De kinderen krijgen meer inzicht in hun doen en laten en de gevolgen hiervan bij anderen. Vaardigheden als samenwerken, overleggen, reageren op moeilijke en vervelende situaties worden geoefend. We gebruiken hiervoor zogenaamde SOEMO-kaarten, in de jongste groepen aangevuld met de methode 'Een doos vol gevoelens'.

In een aantal groepen (9 en 11-jarigen) wordt bovendien de psychofysieke weerbaarheidstraining 'Rots en Water' gegeven. Een aantal leerkrachten van onze school is daartoe gecertificeerd.

Dit aanbod moet ertoe leiden dat kinderen steviger in de wereld staan, een beter zelfbeeld hebben, niet zo gauw in conflictsituaties komen en conflicten op een goede manier kunnen oplossen.

Naast het aanbieden van voorgestructureerde gedragslijnen en sociaal-emotionele oefensituaties, reageren we ook op gedrags- en omgangsproblemen die zich in 'vrije situaties'

(schoolplein, kleedruimtes gymnastieklokaal) voordoen. Juist wanneer de teugels lossen en de structuur minder strak is, hebben de leerlingen onze begeleiding extra hard nodig. In vrije situaties raken de leerlingen sneller in de problemen en niet in de laatste plaats zijn dit problemen tussen leerlingen onderling. Meestal is onze tussenkomst voldoende en zijn de leerlingen in staat hun problemen op te lossen. Naarmate ze ouder worden geven we de leerlingen steeds nadrukkelijker verantwoordelijkheid voor hun gedrag en voor hun handelen in moeilijke situaties. Wanneer de problemen aanhouden, hanteren we zwaardere middelen. Het ‘pestprotocol’⁷ is hier een voorbeeld van. Een ander voorbeeld is onze afspraak met de leerlingen hoe we reageren op gewelddadig gedrag. We handelen naar een vastgesteld protocol (zie 2.5). In pauzesituaties betekent dit voor de leerlingen dat, afhankelijk van de ernst en het voorafgaande gedrag, we de leerlingen zullen waarschuwen, een time out op het plein zullen geven of naar binnen zullen sturen (naar de ‘achterwacht’). Eventueel wordt de directie op de hoogte gebracht en ingeschakeld.

Actief burgerschap

Actief burgerschap is deel van de pedagogische opdracht van onze school. Het is de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

De school heeft een paar unieke kenmerken: het is de plek waar alle kinderen voor het eerst samenzijn in grotere groepen leeftijdgenoten, met alle verschillen van dien. Daarmee is school de aangewezen gelegenheid om te leren omgaan met verschillen en om te leren samenwerken met anderen op basis van gelijkheid.

De school is ook de plek waar kinderen voor het eerst moeten leren omgaan met een grotere groep relatief onbekende volwassenen. Toch vindt dit alles nog plaats binnen de beschutte ruimte die onze school biedt. Voor de voorbereiding op het functioneren in de maatschappij is meer nodig. De school haalt mensen van buiten: voor gastlessen, voor bijdragen aan de leerlingenzorg, voor gezamenlijke actie van gemeenschappelijk belang. Daarnaast zijn de leerlingen zelf actief betrokken bij de samenleving in uiteenlopende situaties: op straat, bij een sport, in clubjes, onder vrienden. De school benut in elk geval die ervaringen.

Het bevorderen van actief burgerschap is niet een taak die je als school alleen kunt aanpakken. Alleen in samenwerking en afstemming met anderen is hier iets te bereiken. Buiten school zijn er gelukkig vele instanties die op dit punt met ons samenwerken.

De expressieve ontwikkeling

Expressievakken

We besteden wekelijks aandacht aan muziek, tekenen, handvaardigheid en dramatische expressie (toneel). Creatieve hoogtepunten zijn het werken rondom Sinterklaas, kerst, de

⁷ De stappen die worden ondernomen om het gedrag van de pester en de gepeste te onderbreken en te veranderen. Deze zijn gebaseerd op het landelijke pestprotocol ‘Pesten op school, hoe ga je er mee om?’.

musical en de zomerfair aan het eind van het schooljaar. Ook organiseren we vier keer per jaar, voorafgaand aan een vakantie, een Open Podium. Iedere klas komt tweemaal aan de beurt iets te presenteren. Dit kan een muzikale act zijn of een toneelstukje, maar het kan ook een presentatie zijn van iets waar in de klas aandacht aan is besteed.

De motorische ontwikkeling

Bewegingsonderwijs

Gymnastiek:

De leerlingen van de observatiegroep krijgen alle dagen bewegingsonderwijs. De andere groepen krijgen twee gymnastieklessen per week. De gymnastieklessen worden gegeven door de groepsleerkrachten die de bevoegdheid voor bewegingsonderwijs hebben. Regelmatig worden, onder verantwoordelijkheid van de groepsleerkracht, lessen gegeven door stagiaires van het CIOS⁸ of van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding. De methode 'Basislessen Bewegingsonderwijs' gebruiken we om onze leerlingen de hoofdbeginselen van de belangrijkste bewegings- en spelvormen te laten ervaren en uitvoeren. De leerlingen leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deel te nemen, afspraken te maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden in te schatten en daarmee bij activiteiten rekening te houden.

De lessen vinden plaats in sporthal De Trije. De onderbouwgroepen gymmen in het spellokaal van onze school.

Praktische vaardigheden

Voor de schoolverlaters met het perspectief 'praktijkonderwijs' is er, indien mogelijk, een keer per week een les praktische vaardigheden. De lessen zijn gericht op het bevorderen van dagelijkse redzaamheid.

Zie eerder: 2.5 Pedagogisch klimaat - Eigen verantwoordelijkheid

Zie verder: 3.3 Organisatie - Didactiek

6.4 De Ouders - Financiën

7.4 Buiten De Bolder – Stage

8.2 Veranderingsonderwerpen

9 Praktische zaken - Gymkleding

Gymrooster

3.3 Didactiek

De leerlingen op een school voor speciaal basisonderwijs hebben andere behoeftes dan leerlingen op een reguliere school. Wat dit betekent voor de sfeer in de school, heeft u kunnen lezen in 2.4 Pedagogisch klimaat. Deze *andere* (speciale) ondersteuningsbehoeftes hebben ook gevolgen voor onze manier van lesgeven. We spreken van *orthodidactiek*. Hieraan zijn onder andere de volgende aspecten verbonden:

- werken op eigen niveau
- groepsindeling
- differentiatie
- rijke leeromgeving
- methoden
- toetsen

Werken op eigen niveau

Voor onze leerlingen verloopt het leerproces niet automatisch. Veel van hen zijn in het reguliere basisschool tegen hun grenzen aangelopen. Vaak zijn ze hun leerplezier deels of tijdelijk kwijtgeraakt. Het is onze opdracht om deze kinderen opnieuw te motiveren en hun verder zo goed mogelijk te begeleiden in hun verdere schoolloopbaan. Doel is: eruit halen wat erin zit.

Om gemotiveerd te zijn iets nieuws te leren heb je zelfvertrouwen nodig. Dat ontbreekt er dikwijls aan bij onze leerlingen. Het is voor ons dus belangrijk allereerst aan te sluiten bij de dingen die de leerlingen *wel* kunnen. Door het opdoen van ‘succeservaringen’ zal het zelfvertrouwen groeien. Daarna bieden we, in kleine en overzichtelijke stapjes, de nieuwe leerstof aan.

Groepsindeling

Op De Bolder spreken we over (stam)groepen en niet over klassen. Bij de indeling van de stamgroepen kijken we vooral naar de leeftijd van de leerlingen. ‘Overgaan’ en ‘zittenblijven’, zoals dat op de reguliere basisschool soms nog gebruikelijk is, is op onze school niet mogelijk. Iedere leerling werkt immers op zijn eigen niveau en tempo verder. Om verwarring met het ‘jaarklassensysteem’⁹ tegen te gaan, draagt iedere stamgroep de naam van een boot. Er zitten gemiddeld 15 leerlingen in een stamgroep.

Naast de stamgroepen worden ook andere groeperingsvormen gehanteerd. Leerlingen uit verschillende stamgroepen worden, afhankelijk van hun onderwijs-behoeftes, bij elkaar geplaatst. Dit doen we onder andere bij het lezen en het rekenen.

⁸ CIOS = Centraal Instituut voor de Opleiding van Sportleiders of Sportleidsters

⁹ Systeem van de gewone basisschool, waarbij leerlingen van dezelfde leeftijd bij elkaar in de klas zitten en dezelfde basis-leerstof in een klassikaal tempo aangeboden krijgen.

Differentiatie

We willen onderwijs op maat bieden. In de organisatie van onze lessen moeten we rekening houden met soms grote verschillen tussen de leerlingen. We 'differentiëren' naar aanleg, tempo, leerstijl, ontwikkelingsniveau, zelfstandigheid, interesse en motivatie. Behalve het hanteren van niveaugroepen, gebruiken we didactische instrumenten als

- 'directe instructie' (terugkoppeling naar de vorige les - instructie - begeleid inoefenen - instructie - zelfstandig oefenen - evalueren);
- 'verlengde instructie' (voor diegenen die niet genoeg hebben aan de groepsinstructie);
- 'uitgestelde aandacht' en 'hulprondjes van de leerkracht'. Hierdoor worden de leerlingen zelfstandiger en krijgt de leerkracht tijd voor extra hulp aan hen die dat nodig hebben;
- een gedifferentieerd gebruik van leerstrategieën (aangepast bij de leerstijl van de individuele leerling);
- visuele ondersteuning, gebruik van concrete materialen;
- inzet van onder andere computer, 'zelfcorrigerende materialen' en onderwijsassistenten.

Rijke leeromgeving

In de klaslokalen proberen we het evenwicht te vinden tussen enerzijds een rustige leerplek, die leerlingen structuur biedt en niet teveel afleidt, en anderzijds een rijke, motiverende omgeving, die leerlingen tot leren uitdaagt. Hiertoe zijn ook de grote, open ruimtes waaraan de lokalen gelegen zijn, de zogenaamde 'leerpleinen' bestemd. Deze geven de mogelijkheid aan leerlingen om individueel of groepsgewijs verschillende (eigen) activiteiten te ondernemen, waarbij het accent ligt op doen, ontdekken, maken en spelen. Een groot aanbod aan verschillende materialen, een overzichtelijke inrichting en mooie, wisselende tentoonstellingen van het werk van de leerlingen zorgen mede voor de gewenste leeromgeving.

Methoden

In 3.2 zijn enkele methoden genoemd. De lesmethoden zijn voor ons richtinggevend; geen doel, maar middel.

Toetsen

Om het leerstofaanbod goed te blijven afstemmen op de mogelijkheden en onmogelijkheden van de leerlingen, worden er gedurende het schooljaar regelmatig toetsen afgenomen. Dit betreft de vakken technisch en begrijpend lezen, spelling, woordenschat en rekenen. We gebruiken daarvoor de toetsen die bij onze methoden horen en de methode onafhankelijke toetsen van CITO.

Zie verder 4.1 Zorg voor de kinderen – Handelingsgericht werken

3.4 Voorzieningen in de school

Behalve de lokalen voor de stamgroepen beschikt de school over ruimtes voor specifieke activiteiten. Een kleine opsomming: in het gebouw is ieder lokaal uitgerust met een digitaal schoolbord, een tentoonstellingsvitrine, groepstafels en brede werk-vensterbanken. Daarbij heeft ieder bouw een eigen leerplein, ieder leerplein heeft een keukentje en de onderbouw beschikt over een speellokaal. We hebben een binnen- en een buitenpodium, er zijn handvaardigheidruimtes en diverse kleine werkkamertjes. Mensen met specifieke taken binnen de school, zoals de directeur, de psycholoog/orthopedagoog en de zorgcoördinator, hebben een eigen ruimte. Rondom het gebouw ligt een veelzijdig schoolplein met onder andere een voetbalveldje van kunstgras, een basketbalpleintje, speeltoestellen, een zandbak, een klimmuurtje en een speelveld voor de bovenbouw.

3.5 Andere activiteiten

Ons onderwijs bestaat uit meer dan het geven van de vakken zoals is beschreven in 3.2. Buiten de schoolmuren valt er, gedurende het jaar, ook regelmatig iets voor ons te beleven. Aan dergelijke groepsactiviteiten, waarbij leerlingen en leerkrachten elkaar eens op een andere manier meemaken en wat vaak een positieve bijdrage heeft aan groepsbinding, kennen wij een groot belang toe. Over welke activiteiten hebben we het bijvoorbeeld?

- Schoolreisjes. De leerlingen van de onder- en middenbouw gaan ieder jaar een dag op schoolreisje. Elk jaar wordt opnieuw een bestemming gekozen. De schoolverlaters hebben een meerdaagse schoolreis.
- Sportdag. Eens in de twee jaar doen we mee met de sportdag voor leerlingen van het speciaal basisonderwijs in Friesland. Deze vindt plaats in Leeuwarden. We doen ook mee met de nationale sportweek, slagbal- en voetbaltoernooien en soms met tennis- en kaatsevenementen.
- Excursies.
- Theater en film.

4. Zorg voor de kinderen

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de ontwikkeling van onze leerlingen volgen en wat we doen als we merken dat leerlingen onvoldoende profiteren van het geplande (leerstof)-aanbod.

4.1 Handelingsgericht werken

We werken met onze leerlingen volgens een vooropgesteld plan naar vooraf gestelde doelen. Het plan en de doelen zijn toegespitst op de individuele leerling. We houden nauwkeurig in de gaten of de ontwikkeling van de leerling ook volgens dat plan verloopt en of de gestelde doelen worden gehaald. Dit doen we door middel van observatie en toetsen. We noemen dit 'signalering'. De gegevens die uit de observatie en toetsen naar voren komen bekijken we nader. We proberen de gegevens te duiden: 'diagnostiek'. Wanneer blijkt dat de ontwikkeling van de leerling stagneert of juist versnelt en de leerling dus specifieke onderwijsbehoeften heeft, is er voor ons reden om de plannen bij te stellen. Kortom: plannen, uitvoeren, toetsen, diagnosticeren, plannen. Dit is de kern van het handelingsgericht werken. Het ontwikkelings- en uitstroomperspectief (zie 2.2 Toelating) van de individuele leerling is telkens het ijkpunt waaraan we zijn ontwikkeling afmeten.

Het handelingsgericht werken doorloopt in het schooljaar een vaststaande route en vindt zijn weerslag in het 'ontwikkelingsrapport', dat we voor iedere leerling schrijven en bijhouden. Het OPP maakt hier deel van uit.

1. Start schooljaar:

- In de eerste weken maken we een groepsplan voor rekenen, lezen en spelling. Daarnaast maken we zo nodig een specifiek handelingsplan voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op cognitief gebied. Het kan ook zijn dat een leerling een specifieke onderwijsbehoefte heeft op sociaal-emotioneel gebied. Om daarvan een beeld te krijgen nemen we onder andere een sociogram af in de klas en vullen we het Ontwikkelingsvolgmodel van het Seminarium voor Orthopedagogiek in. De cognitieve en sociaal-emotionele doelen en de wijze waarop we die proberen te bereiken vermelden we in het ontwikkelingsrapport van iedere individuele leerling.
- De groepsleerkrachten bespreken de ontwikkelingsrapporten in de leerling-bespreking. Hieraan doen de zorgcoördinator, de orthopedagoog en de directeur mee.
- De groepsleerkrachten bespreken het ontwikkelingsrapport met u als ouders op het eerste oudergesprek, dat na de herfstvakantie zal plaatsvinden. Dit is de eerste van

de drie 'voortgangsrapportages' die gedurende het schooljaar plaats zullen vinden (zie 6.1 Voortgangsrapportage).

- De CvB bespreekt het OPP met ouders van kinderen die nieuw bij ons op school zijn (zie 2.2 Toelating). In januari krijgen zij ook een ontwikkelingsrapport.

2. Januari:

- De methode onafhankelijke toetsen van CITO worden afgenomen, de groepsplannen en specifieke handelingsplannen worden geëvalueerd. Bekeken wordt of de doelen zijn gehaald en er wordt een analyse gemaakt van de toetsresultaten. Dit mondt uit in nieuwe groepsplannen, eventueel in nieuwe specifieke handelingsplannen, waarin nieuwe doelen worden geformuleerd.
- Er volgt een tweede leerlingbespreking, waarin de toetsresultaten en de analyse tegen het licht worden gehouden. We kijken of het ontwikkelingsperspectief nog haalbaar is; we kijken of een leerling op reken-, lees- en spellinggebied scoort zoals we op basis van zijn ontwikkelingsperspectief mogen verwachten. We kijken of een leerling zich op sociaal-emotioneel gebied leeftijdsadequaat ontwikkelt. We werken het ontwikkelingsrapport bij met de nieuwe doelen en plannen.
- De tweede voortgangsrapportage met u als ouders vindt plaats na de voorjaarsvakantie.

3. Juni:

- Opnieuw een toetsperiode, waarin de methode onafhankelijke toetsen van CITO worden afgenomen. We evalueren en analyseren de plannen en doelen van de groepsplannen en specifieke handelingsplannen en stellen de ontwikkelingsrapporten bij.
- Er volgt een derde leerlingbespreking. We kijken opnieuw of het ontwikkelingsperspectief realistisch en haalbaar is. Indien noodzakelijk stellen we het ontwikkelingsperspectief bij. Dit doen we overigens pas na minimaal drie toetsmomenten (anderhalf jaar) na de start van uw kind op onze school.
- De derde voortgangsrapportage met u als ouders vindt plaats. Dit is de eindrapportage van het schooljaar. U krijgt het ontwikkelingsrapport van het afgelopen jaar mee naar huis.

Van alle plannen die binnen het handelingsgericht werken worden gemaakt wordt u als ouder op de hoogte gesteld. We vragen ze voor akkoord te ondertekenen. Ook van de specifieke handelingsplannen wordt u, meestal telefonisch, op de hoogte gesteld. Zowel de ontwikkelingsrapporten als specifieke plannen worden in het individuele leerling dossier opgeslagen.

Van alle leerlingen wordt een individueel leerlingdossier aangelegd. Alle onderzoeken, adviezen, rapporten en verslagleggingen worden hierin opgeslagen. De dossiers worden op school bewaard. Ze zijn alleen toegankelijk voor medewerkers van de school en voor u als ouder(s) of verzorger(s) van de kinderen. Derden krijgen alleen inzage in het dossier nadat u daarvoor schriftelijk toestemming hebt gegeven.

4.2 Commissie van Begeleiding

De CvB is een vijfmanschap, bestaande uit de directeur, de zorgcoördinator, de psycholoog-orthopedagoog, de gebiedsteam medewerker (zie 6.7 Ondersteuning thuis) en de schoolarts. De CvB speelt een belangrijke rol na de toelating van leerlingen (zie 2.2 Toelating). Verder heeft deze commissie een spilfunctie als het gaat om 'extra zorg' voor onze leerlingen.

Sommige leerlingen profiteren onvoldoende van het (leerstof)aanbod in de groepen. Wanneer de diagnostiek van de toetsen en de observaties niet tot bevredigende oplossingen leidt, kan de groepsleerkracht in de leerlingbespreking zich met de CvB over de problematiek buigen. Wanneer in de leerlingbespreking geen afdoende antwoord gevonden wordt op de hulpvraag van de leerling, volgt een verdergaande bespreking in de CvB.

Wanneer u als ouder vragen heeft over de ontwikkeling van uw kind, kunt u zich, behalve tot de groepsleerkracht, wenden tot de CvB en een afspraak maken voor een gesprek.

4.3 Interne begeleiding

De interne begeleiding, een begrip dat u wellicht kent vanuit het gewone basisonderwijs, is op onze school het werkterrein van de zorgcoördinator. Hij ondersteunt de groepsleerkrachten wanneer 'extra zorg' aan een leerling gegeven moet worden. Hij bewaakt de gemaakte afspraken en de resultaten van de 'extra zorg'. Ook maakt hij de niveaugroepen en de plannings voor het rekenen en lezen. Als zorgcoördinator zit hij de leerlingbesprekingen voor.

4.4 Extra zorg

We proberen iedere leerling de zorg te geven die het nodig heeft. Alle leerlingen zitten op onze school met een speciale reden en hebben dus speciale zorg nodig. Toch is het soms noodzakelijk dat er bij een leerling nog iets meer gebeurt. Zoals eerder beschreven kan op diverse overlegmomenten besloten worden om leerlingen extra te helpen. Die hulp kan op verschillende gebieden plaatsvinden:

- op het gebied van de leerstof
- op gedragsgebied (o.a. sociale vaardigheidstraining)
- op het gebied van spraak/taal
- op het gebied van de motoriek (fysiotherapie)
- aan leerlingen met een onderwijs-zorgarrangement
- aan langdurig zieke kinderen

Alle extra hulp wordt vastgelegd en geëvalueerd in een specifiek handelingsplan.

Extra zorg op het gebied van de leerstof

Vaak wordt deze hulp gegeven door de groepsleerkracht zelf in overleg met de zorgcoördinator. Soms volstaat verlengde instructie of een van de andere didactische differentiatievormen. Soms is het nodig om een leerling (tijdelijk) een speciaal programmaatje te geven. In de orthotheek¹⁰ kan naar alternatieve leerstof gezocht worden. Regelmatig worden onderwijsassistenten ingezet om deze extra hulp te bieden.

In het geval van aanhoudende leesproblemen handelen wij vanuit het protocol 'leesproblemen en dyslexie voor het SBO'. Leerlingen van wie de leesontwikkeling problematisch verloopt krijgen extra leestijd, bijvoorbeeld met het programma 'Connect' (een aanvulling op onze leesmethode). Ook maken we gebruik van de orthodidactische strategie 'sleeplezen' van Jaap Stoppelenburg.

Om de aansluiting naar het voortgezet onderwijs te vergemakkelijken kunnen leerlingen met een dyslexieverklaring ter ondersteuning van het (leren) lezen en spellen gebruik maken van (ICT)hulpmiddelen. Daarbij kunt u denken aan de dyslexiesoftware van Kurzweil en een luisterbibliotheek.

We zijn een 'kenniscentrum' als het gaat om lees- en spellingproblemen. Onze intentie is om voor zoveel mogelijk kinderen, ouders en onderwijs-professionals informatie en hulp beschikbaar te maken. We werken nauw samen met het team van onderwijspsycholoog Tom Braams, een specialist in leerstoornissen, waaronder dyslexie.

Op onze website vindt u onder het tabblad 'centrum voor dyslexie' artikelen en nieuwsbrieven, waarin u wordt geïnformeerd over het kenniscentrum en de aanpak van lees- en spellingproblemen.

Ook bieden we extra zorg op het gebied van rekenonderwijs. We hebben een reken-didactiek ontwikkeld – beantwoordend aan het doel rekenvaardigheden in praktische situaties te leren gebruiken – die zich richt op kinderen die onvoldoende profiteren van het aanbod uit onze rekenmethode. Het betreft hier meestal kinderen die (op deelgebieden) leren op het grensniveau tussen SBO en SO (ZML). Doordat de afdeling Franeker van ZML in Twalûk bij onze school is ingetrokken, hebben we de mogelijkheid op dit vlak kennis uit te wisselen en eventueel samen te werken.

Extra zorg op gedragsgebied

Ook bij gedragsproblemen biedt de groepsleerkracht in eerste instantie speciale hulp. Het gedrag van de leerling moet dan van 'minder ernstige aard' zijn, zodanig dat de bemoeienis van de leerkracht het groepsgebeuren niet ontregelt en toch leidt tot succesvolle beïnvloeding. Wanneer er sprake is van 'ernstig' probleemgedrag, zal de CvB zich hierover buigen. Een aanvullend onderzoek of een verwijzing naar buitenschoolse hulpinstanties behoort dan tot de mogelijkheden.

Extra zorg op het gebied van spraak/taal

Wanneer een kind moeite heeft zijn gedachten en gevoelens te uiten, of wanneer hij slecht te verstaan is, anderen niet goed begrijpt of wanneer anderen hem niet goed begrijpen, kan

¹⁰ Verzameling extra leerstof (methoden, werkbladen, materialen) die kan worden aangewend om leerproblemen mee te verhelpen.

logopedie helpen. Logopedie richt zich op het voorkomen en behandelen van problemen op het gebied van adem, stem, spraak, taal en gehoor. Vanuit logopediepraktijk Willewiis in Franeker werkt de logopedist op onze school. Om in aanmerking te komen voor logopedie is een verwijzing nodig van een arts of specialist.

De logopedie maakt geen deel uit van de standaard onderwijsvoorziening.

Extra zorg op het gebied van de motoriek

Leerlingen die problemen hebben met bewegen of coördinatie, kunnen verwezen worden naar de fysiotherapeut. Hij observeert, screent en behandelt zonodig de leerlingen. Wanneer wij deze vorm van hulp noodzakelijk vinden, zullen wij contact met u opnemen. De schoolarts indiceert of voor een leerling fysiotherapie onder schooltijd noodzakelijk is. Er is een verwijsbrief van uw huisarts nodig om de fysiotherapie te kunnen opstarten.

De fysiotherapie maakt geen deel uit van de standaard onderwijsvoorziening.

Grenzen van therapie

Om het onderwijsprogramma voldoende te kunnen volgen, hebben we de mogelijkheden om voornoemde therapieën (sociale vaardigheidstraining, logopedie en fysiotherapie) begrensd.

Een leerling uit de observatiegroep kan één maal per week fysiotherapie volgen. Mocht voor deze leerling meer dan 9 keer fysiotherapie noodzakelijk zijn, vindt er overleg plaats met de schoolarts.

Een leerling van 7 tot en met 9 jaar kan één maal per week fysiotherapie of logopedie volgen.

Leerlingen vanaf 10 jaar volgen geen fysiotherapie onder schooltijd, tenzij de CvB anders adviseert.

Behandeling onder schooltijd

U kunt de school toestemming vragen om medewerking te verlenen aan onderzoek, behandeling of begeleiding onder schooltijd door externen. Het gaat hierbij om logopedie, fysiotherapie en overige onderzoeken en behandelingen.

Uitgangspunt hierbij is dat een leerling zoveel mogelijk meedoet met het onderwijsprogramma. Afspraken buiten de school moeten zodanig gepland worden, dat de leerling zo weinig mogelijk afwezig is.

Een aanvraag voor deze vorm van verlof voor onderzoek of behandeling buiten de school moet schriftelijk worden aangevraagd bij de directie. Bij indiening daarvan neemt u zelf de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid op zich gedurende de tijd dat het kind niet op school kan zijn en wordt de school gevrijwaard voor aanspraken gedurende deze tijd. Is er sprake van een aanvraag die meer dan twee keer afwezigheid onder schooltijd inhoudt, dan maken wij hier met u concrete afspraken over. Komt de behandeltijd structureel boven de twee uur per week uit, dan verwachten wij dat u de behandeling deels buiten schooltijd organiseert.

Onderwijs aan leerlingen met een onderwijs-zorgarrangement

Sommige kinderen hebben naast hun specifieke onderwijsbehoeften ook extra zorg nodig, omdat ze zich fysiek of mentaal niet alleen kunnen redden op school. In overleg met de CvB kunnen we door middel van een zogenaamd onderwijs-zorgarrangement een samenwerking tussen school en externe zorgpartners (jeugdhulpinstellingen) tot stand brengen.

Onderwijs aan langdurig zieke kinderen

Bij langdurige ziekte van uw kind kan via school geregeld worden dat uw kind toch onderwijs krijgt. Wij zullen in zo'n geval bijvoorbeeld Cédin (of een andere organisatie) voor ondersteuning inschakelen.

Zie verder: 6.1 Voortgangsgesprekken

8.2 Veranderingsonderwerpen – Leesonderwijs

Samenwerking met it Twalûk

10 Namen en adressen – Logopedie

5. Na De Bolder

Leerlingen kunnen de school om verschillende redenen tussentijds verlaten. Overplaatsing, verhuizing, schorsing of verwijdering zijn elk op een verschillende manier geregeld. In dit hoofdstuk staat beschreven hoe. Ook komt het vervolgonderwijs aan bod, evenals de resultaten van ons onderwijs.

5.1 Tussentijds van school

Overplaatsing

Als de ontwikkeling van een leerling daartoe aanleiding geeft, kan hij gedurende zijn schooltijd op De Bolder worden overgeplaatst naar een andere vorm van speciaal onderwijs of naar het gewone basisonderwijs. Andere vormen van onderwijs kunnen dan beter zijn toegesneden op de ondersteuningsbehoeften van deze leerling dan het onderwijs op onze school. Zo'n overplaatsing komt tot stand in een overleg tussen u als ouder(s) of verzorger(s), de groepsleerkracht, de Commissie van Begeleiding en de ontvangende school of instelling. U heeft in dit overleg een beslissende stem.

Bij een terugplaatsing naar een gewone basisschool wordt, samen met de ontvangende school, een 'terugplaatsplan' gemaakt. De ambulant begeleider¹¹ van het expertisecentrum van Het Spectrum kan helpen bij de uitvoering van dat plan.

In de praktijk komt een terugplaatsing naar een gewone basisschool bijna nooit voor.

Bij een overplaatsing kan het leerlingdossier van nut zijn. We vragen u toestemming alvorens we het dossier naar de ontvangende school opsturen.

In het geval van een tijdelijke beschikking (zie 2.2 Toelating), beslist de CvB binnen een jaar na plaatsing of onze school de juiste is. De beschikking wordt dan definitief of er wordt naar een alternatieve onderwijsvorm gezocht. Onze CvB adviseert de Commissie van Toelating om een positieve dan wel negatieve beschikking af te geven.

Verhuizing

Als een leerling door een verhuizing tussentijds van school gaat, wordt aan de nieuwe school het leerlingdossier gestuurd (zie 2.2 Toelating). Uiteraard vragen wij u eerst toestemming hiervoor.

¹¹ Persoon die de leerlingen en vervolgscholen ná De Bolder begeleidt.

Schorsing en verwijdering

Soms ontstaan er tussen de school en een leerling ernstige problemen. Het bestuur (Stichting Radius) kan in een dergelijke situatie een leerling voor een paar dagen schorsen en zelfs, in het uiterste geval, definitief van school verwijderen. Voordat dit gebeurt moeten er een aantal stappen zijn ondernomen:

- Het bestuur hoort de groepsleerkracht en eventueel de directeur.
- Het bestuur hoort u als ouder(s) of verzorger(s).
- Het bestuur besluit over te gaan tot schorsing of verwijdering.
- Bij verwijdering moet het bestuur zich gedurende acht weken inspannen een andere school voor de leerling te vinden.
- Lukt dit niet en het bestuur blijft bij het genomen besluit, dan mag de school de leerling de toegang tot de school weigeren.
- De inspectie en de leerplichtambtenaar worden hierover ingelicht.
- U kunt schriftelijk bezwaar aantekenen bij het bestuur.
- Het bestuur moet binnen vier weken schriftelijk reageren op dit bezwaarschrift.
- Wanneer het bestuur ook na uw bezwaar bij haar besluit blijft, kunt u in beroep gaan bij de rechter.

Uitgebreide informatie is op school aanwezig.

Zie verder: 10 Namen en adressen - Leerplichtambtenaar

5.2 Het vervolgonderwijs

Voor leerlingen die in een bepaald kalenderjaar 13 worden, zoeken we in dat schooljaar naar een passende vorm van voortgezet onderwijs. De schoolpsycholoog doet een 'afsluitingsonderzoek' en er worden toetsen afgenomen voor technisch en begrijpend lezen, spelling en rekenen. Deze gegevens worden, tezamen met de bevindingen van de groepsleerkracht, uit in een 'advies voor het vervolgonderwijs'.

Dit advies wordt met u besproken. U maakt de definitieve keuze. Namens u melden wij uw kind aan bij de nieuwe school.

Wanneer een leerling geadviseerd wordt naar het 'Praktijkonderwijs' of naar het 'VMBO met LWOO (Leerweg Ondersteunend Onderwijs)' te gaan, dan is er nog een extra stap noodzakelijk. Wij melden deze leerling aan bij de 'RVC (Regionale Verwijzings Commissie)', die de toelaatbaarheid voor de genoemde vormen van voortgezet onderwijs vaststelt.

In uitzonderlijke gevallen stromen leerlingen op 12-jarige leeftijd uit naar het voortgezet onderwijs. Meestal betreft het dan leerlingen die naar het Praktijkonderwijs of naar het VSO-ZML (voortgezet onderwijs voor zeer moeilijk lerende kinderen) gaan. We kiezen hiervoor,

uiteraard in overleg met u, wanneer we zien dat de ontwikkeling van de betreffende leerling op onze school stagneert en het voortgezet onderwijs beter aansluit op zijn ontwikkelingsbehoefte.

5.3 Resultaten

De uitstroom van onze leerlingen naar het voortgezet onderwijs over de afgelopen drie jaar:

2015

- 2 leerlingen VMBO kaderberoepsgerichte leerweg
- 16 leerlingen VMBO basisberoepsgerichte leerweg met LWOO
- 29 leerlingen Praktijkonderwijs
- 1 leerling SO Renn 4

2016

- 12 leerlingen VMBO basisberoepsgerichte leerweg met LWOO
- 2 leerlingen VMBO kaderberoepsgerichte leerweg
- 15 leerlingen Praktijkonderwijs

2017

- 16 leerlingen naar VMBO basisberoepsgerichte leerweg met LWOO
- 1 leerling naar VMBO theoretische leerweg
- 12 leerlingen naar Praktijkonderwijs
- 1 leerling naar VSO-ZML

Het team en de CvB zijn tevreden met de leerresultaten, we spreken ook wel van 'eindopbrengsten', van onze schoolverlaters. We kunnen vaststellen dat het grootste deel van onze leerlingen naar de onderwijsvorm doorstroomt, die we in het ontwikkelingsperspectief ten doel hadden gesteld. Kijken we naar het niveau dat de schoolverlatersgroepen hebben gehaald, dan zitten zij over de hele linie (technisch lezen, begrijpend lezen, rekenen/wiskunde) boven de minimale norm die de onderwijsinspectie heeft gesteld.

6. De ouders

Hoe willen we u op de hoogte houden van wat er allemaal op school gebeurt? Hoe kunt u meepraten over en meedoen met het reilen en zeilen op school? Wat doet u als u een klacht heeft? Hoe zit het met financiën en verzekeringen? Al deze vragen worden in dit hoofdstuk beantwoord.

6.1 Hoe wordt u over uw kind en over school geïnformeerd?

Wij zien het begeleiden van de kinderen als een gemeenschappelijke taak van ouders en school. Voor ons is het belangrijk dat ouders weloverwogen en bewust voor onze school kiezen. Om op een doeltreffende manier om te gaan met problemen van de kinderen is het noodzakelijk dat ouders en school vertrouwen in elkaar hebben.

We onderscheiden de volgende contactmogelijkheden:

- informatieavond
- huisbezoek
- voortgangsrapportage
- ouderavond
- oudercursus
- kijkavond
- techniekochtend
- brieven en schoolbrief
- website
- andere contactmogelijkheden

Informatieavond

Al in de eerste weken van het schooljaar wordt u uitgenodigd voor een informatieavond. Op deze avond maakt u kennis met de leerkracht(en) van de groep waarin uw kind zit. U wordt bijgepraat over de algemene gang van zaken in de groep: over de sfeer, de werkwijzen, de regels en praktische zaken. Er wordt nadrukkelijk niet over individuele leerlingen gesproken. Daarvoor zijn andere contactmomenten.

Huisbezoek

De groepsleerkrachten komen bij iedere leerling eenmaal per jaar op huisbezoek. Doel is om de leerling in zijn thuisomgeving te leren kennen en een beter beeld te krijgen van de achtergronden van de leerling. De huisbezoeken vinden dan ook in de eerste helft van het schooljaar plaats. Ze duren een half uur.

Voor deze huisbezoeken maakt de groepsleerkracht een afspraak met u.

Voortgangsrapportage

Drie keer per jaar wordt u uitgenodigd om de voortgang van uw kind met ons te bespreken. Aan de basis van dit gesprek ligt het ontwikkelingsrapport (zie 4.1 Handelingsgericht werken). In verband met de overgang naar het voortgezet onderwijs en het goed begrijpen van wat daarvoor nodig is, nodigen wij de leerlingen van de bovenbouw (Schouw, Skûtsje en Sloep) in principe uit bij deze besprekingen aanwezig te zijn. In individuele gevallen kan hiervan worden afgezien.

Ouderavond

In oktober/november organiseert de 'ouderraad' de jaarlijkse ouderavond. U krijgt dan het jaarverslag van de activiteiten van de ouderraad en algemene informatie over het wel en wee van de school. Vaak is deze avond gekoppeld aan een 'kijkavond'.

Kijkavond

Een aantal keren in het schooljaar leeft de hele school zich in creatieve zin uit. Kerst en de zomerfair zijn aanleiding voor een 'metamorfose' van ons schoolgebouw. U wordt dan van harte uitgenodigd om het resultaat te komen bekijken. De sfeer is informeel, de leerlingen zijn trots.

Techniekochtend

Tweemaal per jaar hebben we een techniekochtend. In iedere groep wordt dan een technisch probleem bestudeerd en beproefd. U bent als ouder van harte welkom om dan een kijkje te komen nemen.

Brieven en Nieuwsbrief

Alle belangrijke informatie en persoonlijke uitnodigingen krijgt u in de vorm van een brief.

Onze Nieuwsbrief verschijnt minmaal 6 maal per jaar. Deze worden u per e-mail toegezonden. Mocht u niet in het bezit zijn van internet, dan ontvangt u de Nieuwsbrief natuurlijk op papier.

Website

U kunt algemene en actuele informatie over onze school vinden op onze website:

www.sbo-debolder.nl. Ook vindt u daarop verslagen van diverse activiteiten die er in en buiten de school plaatsvinden.

Andere contactmogelijkheden

Mocht het nodig zijn, dan kunt u altijd op school een afspraak maken voor een gesprek. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat u tussentijds wordt uitgenodigd voor een gesprek op school. Elkaar goed op de hoogte houden is belangrijk voor een blijvend goede relatie tussen ouders en school.

Wat doen we in geval uw kind bij een van u beiden woont, omdat u gescheiden bent?

U heeft beiden het recht om door ons geïnformeerd te worden over de vorderingen van uw kind. Wanneer u na de scheiding beide met het ouderlijk gezag belast bent en het kind woont bij één van u, dan kan het contact tussen de school en u verlopen via degene bij wie het kind in huis woont en waarvan de adresgegevens op het aanmeldingsformulier staan. Wij gaan ervan uit dat diegene van u alle relevante informatie aan de ander doorgeeft.

Zie verder: 6.2 De ouders - Meepraten en meedoen; Ouderraad 6.7 De ouders - Ondersteuning thuis; MEE Friesland

6.2 Meepraten en meedoen

U heeft als ouder de mogelijkheid om mee te denken en mee te praten over de gang van zaken op school. Dit kan in de 'medezeggenschapsraad' en in de 'oudercommissie'. Daarnaast stellen we uw participatie in een aantal praktische zaken erg op prijs.

Medezeggenschapsraad

De medezeggenschapsraad behartigt de belangen van de school, vooral bij besluiten die door het schoolbestuur en het managementteam genomen worden. Voordat deze besluiten van kracht worden, moet de medezeggenschapsraad zich hierover uitspreken. Soms is dit in de vorm van een advies, soms zelfs in de vorm van instemming.

De medezeggenschapsraad bestaat uit personeelsleden van de school en ouders. De leden worden volgens een vastgestelde procedure gekozen. Per jaar worden minimaal zes vergaderingen belegd. Via de Nieuwsbrief houdt de medezeggenschapsraad u op de hoogte van haar vergaderingen. Deze zijn openbaar.

Afvaardigingen van de medezeggenschapsraden van alle 'Radius-scholen' (waaronder De Bolder) overleggen in een 'gemeenschappelijke medezeggenschapsraad' over boven-schoolse, gemeenschappelijke onderwerpen.

De taken en bevoegdheden van de verschillende medezeggenschapsraden zijn in reglementen vastgelegd.

Ouderraad

De ouderraad houdt zich vooral bezig met praktische en uitvoerende zaken. Zij is betrokken bij de organisatie van en verricht hand- en spandiensten bij het Sinterklaasfeest, de kerstviering, de ouderavond en de verschillende contactavonden. Ze probeert ouders bij allerlei schoolactiviteiten te betrekken. Vanaf augustus 2017 werkt onze OR nauw samen met de OR van it Twalûk. De jaarlijkse feesten worden in gezamenlijkheid georganiseerd en gevierd.

Ouderparticipatie

Voor ouders die er niet voor voelen zitting te nemen in de medezeggenschapsraad of de ouderraad, maar die wel zo nu en dan betrokken willen zijn bij de school, is er de mogelijkheid om te assisteren bij zaken als:

- vervoer naar sportdagen en excursies,
Wanneer u wilt meehelpen om leerlingen met uw auto te vervoeren, heeft u een 'inzittendenverzekering' nodig.
- kopieerwerk
- luizencontrole
- musical

Zie verder: 10 Namen en adressen - Medezeggenschapsraad
Ouderraad

6.3 Klachtenregeling

Zowel de school als het bestuur willen een veilig schoolklimaat voor alle leerlingen scheppen. Daar hebben de school en de ouders een gezamenlijke verantwoordelijkheid in. Goede afspraken en een duidelijke klachtenregeling waarvan iedereen op de hoogte is kunnen voorkomen dat zaken misgaan.

De klachtenregeling van ons bestuur kunt u bij de schooldirectie inzien.

In het kort komen de afspraken en de regeling hierop neer:

- Klachten over de dagelijkse gang van zaken op school kunt u altijd met de groepsleerkrachten of de directeur bespreken. In goed overleg wordt naar een oplossing gezocht.
- Wanneer u niet tevreden bent met de afwikkeling van uw klacht of wanneer uw klacht ontoelaatbare gedragingen op het gebied van discriminatie, racisme, agressie, geweld, seksuele intimidatie of pesten betreft, kunt u een beroep doen op de klachtenregeling.
- U wendt zich in zo'n geval tot de 'contactpersoon' van de school. Deze geeft aan welke wegen u zou kunnen bewandelen. De contactpersoon kan u doorverwijzen naar een 'vertrouwenspersoon'.
- De vertrouwenspersoon van onze school is aangesloten bij GGD Fryslân. Deze heeft een geheimhoudingsplicht. De vertrouwenspersoon treedt voor u in overleg met het bestuur om te bemiddelen. Komt men niet tot een afronding, dan wordt de klacht voorgelegd aan de 'klachtencommissie'.

De folders van GGD Fryslân 'Vertrouwenspersoon voor ouders' en 'Vertrouwenspersoon voor jongeren' zijn te downloaden via www.ggdfryslan.nl.

- De klachtencommissie onderzoekt de klacht en adviseert het bestuur over eventueel te nemen maatregelen.
- Bij ernstige klachten zal het bestuur de 'landelijke klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs' inschakelen.
Nadere informatie over deze commissie is op school aanwezig.
- Behalve bij de contactpersoon van de school en de vertrouwenspersoon van de GGD, kunt u met klachten ook terecht bij het 'Meldpunt vertrouwensinspecteurs' van de onderwijsinspectie.

Tot slot is er nog een onderwijstelefoon. Het nummer is *0800-8051*. Via dit nummer kunnen ouders, leerlingen en leerkrachten hulp, advies en informatie vragen over alles wat te maken heeft met de veiligheid en leefbaarheid op school.

Zie verder: 7.2 Buiten De Bolder - GGD / Schoolarts
 10 Namen en adressen - Contactpersoon
 Vertrouwenspersoon
 Landelijke klachtencommissie
 Onderwijsinspectie

6.4 Financiën

Het Ministerie van Onderwijs (de gemeente) betaalt ons onderwijs. Dit schoolbudget voorziet alleen niet in de bekostiging van een aantal 'extra' activiteiten, die wij wel belangrijk vinden. Het gaat om activiteiten als de Sinterklaas- en kerstviering, sportdagen, excursies etc. Om deze activiteiten toch te kunnen verwezenlijken vragen wij van u een vrijwillige bijdrage. Deze stoppen we in het 'schoolfonds'. De hoogte van de vrijwillige bijdrage aan het schoolfonds is € 16,50.

Behalve voor het schoolfonds vragen wij u ook een vrijwillige bijdrage voor het Sinterklaassprookje en het schoolreisje. Dankzij een ondersteuning uit het Fonds Verstandelijk Gehandicapten zijn we in staat de kosten voor het schoolreisje te beperken. In totaal komt uw vrijwillige bijdrage dan op het volgende neer:

Schoolfonds	€16,50
Sprookje	€ 4,50
Schoolreisje	
• eendaags	€25,-
• meerdaags (voor schoolverlaters)	€65,-

Ieder jaar wordt door de medezeggenschapsraad en de ouderraad bekeken of de bedragen bijgesteld moeten worden. De ouderraad beheert het schoolfonds.

Wanneer u een laag inkomen heeft kunt u een beroep doen op bijdrageregelingen van de gemeente waarin u woont. Folders hierover liggen ter inzage op school.

Ten slotte: de toelating van uw kind is niet afhankelijk van het al of niet betalen van de vrijwillige ouderbijdrage.

Sponsoring

Op dit moment zijn er geen sponsoractiviteiten. Wij houden ons aan het landelijk sponsoringconvenant.

Donatie

Wanneer uw kind naar het voortgezet onderwijs gaat, zullen wij u vragen 'Vriend van De Bolder' te worden en ons jaarlijks een donatie van € 10,- te schenken.

Jantje Beton

Leerlingen uit de midden- en bovenbouw verkopen loten voor Jantje Beton. De helft van de opbrengst is voor de school.

Zie verder: 9 Praktische zaken - Vrijwillige bijdrage

6.5 Verzekering

Uw kind valt, zodra het op onze school geplaatst is, onder een collectieve ongevallenverzekering die door het bestuur is afgesloten. Deze verzekering dekt het ongevallenrisico tijdens:

- het rechtstreeks van huis naar school gaan en omgekeerd (1 uur voor en na schooltijd);
- het verblijf op school;
- sportbeoefening, schoolreisjes en excursies onder schooltijd.

De premie is voor rekening van het bestuur, Stichting Radius.

6.6 Medisch handelen op school

Wij hanteren het protocol 'Medicijnvertrekking / Medisch handelen op school' van de GGD. We hebben dit aangevuld met een aantal specifieke afspraken, die ervoor zorgen dat er veilig met medicijnen op onze school wordt omgegaan:

- Medicijnen worden alleen in ontvangst genomen als ze in de originele verpakking zitten of in een pillendoosje met de naam van de betreffende leerling.
- Bij aanlevering van de medicijnen moet een bijsluiter zitten.
- De medicijnen worden in de klas opgeborgen in een afgesloten kist, waarvan de groepsleerkracht en de administratie een sleutel hebben.

6.7 Ondersteuning thuis

Wij willen u nog wijzen op de mogelijkheden die er zijn voor extra ondersteuning in uw thuissituatie. Deze hulp staat los van de school. U kunt terecht bij:

- Gebiedsteam Franekeradeel

- MEE Friesland
- Sociale Verzekeringsbank
- Kindpakket
- Reik
- Accare
- Kinnik

Gebiedsteam Franekeradeel

Het Gebiedsteam Franekeradeel is samengesteld uit professionals uit verschillende organisaties, zoals de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Fryslân, MEE Friesland, Welzijn Centraal, Bureau Jeugdzorg Friesland, De Skûle en de Jeugdgezondheidszorg. Zij werken samen om snel tot een oplossing te komen voor uw vraag. Middels één contactpersoon kan het team u helpen bij het vinden van oplossingen voor problemen die te maken hebben met sociale zaken, en die dus horen bij de Participatiewet (werk, inkomen en uitkeringen), de Wmo (zelfstandig leven en meedoen in de samenleving) en de Jeugdwet (hulp en zorg aan kinderen, jongeren en ouders). Het gebiedsteam is er dus voor alle inwoners van de gemeente Franekeradeel.

Andere gemeenten/gebieden hebben hun eigen Gebiedsteams.

MEE Friesland

MEE biedt kosteloos deskundige informatie, advies en ondersteuning op alle terreinen van het dagelijks leven, waaronder o.a. wonen, werken, opvoeding, financiën, relaties, wetten en regelingen, trainingen/cursussen en vrije tijd.

Sociale Verzekeringsbank

Via de Sociale Verzekeringsbank kunnen ouders en verzorgers, die thuis een kind van 3 tot 18 jaar met een handicap verzorgen, een financiële tegemoetkoming krijgen. Dit is de zogenaamde 'TOG'-regeling; Tegemoetkoming Onderhoudskosten thuiswonende Gehandicapte kinderen.

Kindpakket

Kindpakket is een samenwerking van het Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds, Stichting Leergeld, Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp. Het wil voorkomen dat kinderen, als het gaat om normale zaken als het meedoen aan sport, cultuur, schoolactiviteiten en verjaardagen, langs de zijlijn staan door ouders met een 'platte beurs' financieel te ondersteunen. Via www.kindpakket.nl kunt u bij een van de fondsen een vergoeding voor uw kind aanvragen.

Reik

Reik biedt gespecialiseerde jeugdzorg aan kinderen, jongeren en jong volwassenen met (ernstige) beperkingen in de sociale redzaamheid. De zorg bestaat uit een breed scala aan

hulpvormen, zoals gezinshulpverlening, handelingsgerichte diagnostiek, trainingen en cursussen, naschoolse dagbehandeling, 24-uursbehandeling.

Accare

Accare behandelt kinderen met psychische problemen (angstklachten, ernstige identiteitsproblemen, hechtingsstoornissen, trauma's, ADHD, autisme, ticstoornissen, enzovoort). In de meeste gevallen bestaan deze behandelingen uit gesprekken en trainingen in een van de poliklinieken. Slechts in een minderheid van de gevallen wordt medicatie toegepast.

Vaak bent u ook als ouders bij de behandeling betrokken. Als uw problematiek zelf gerelateerd is aan de problemen van uw kind, behandelt Accare ook u met uw individuele problemen. Als op deze manier behandelen niet werkt, bijvoorbeeld omdat u niet goed in staat bent om thuis toe te passen wat u op de polikliniek geleerd wordt, biedt Accare zorg thuis.

Zorg van Accare kan heel kort zijn, bijvoorbeeld vijf keer een behandelingssessie, maar kan in enkele gevallen ook jaren heel intensief zijn.

Kinnik

Kinnik Kind en Jeugd GGZ biedt hulp aan kinderen en jongeren met psychische stoornissen of problemen. Ze starten vaak met gesprekken of groepstrainingen op de polikliniek. Soms is intensievere hulp nodig in de vorm van dagbehandeling. Bij ernstige problematiek kan opname in een kliniek of tijdelijk verblijf in een woonvorm de beste oplossing zijn. Ook behandelt Kinnik steeds vaker thuis.

Zie verder: 10 Namen en adressen - Gebiedsteam Franekeradeel

MEE Friesland
 PGBwijzer Fryslân
 Sociale Verzekeringsbank
 Kindpakket
 Reik
 Accare
 Kinnik

6.8 Het informatienummer voor openbaar onderwijs

Ondanks alle informatie in deze gids, kan het voorkomen dat u nog vragen heeft. Vragen over onze school kunt u stellen aan een van de teamleden of aan de directie. Vragen over het onderwijs in het algemeen en vragen die u eerst liever met een onafhankelijk iemand wilt doorspreken, kunt u voorleggen bij 5010.

5010 is de vraagbaak voor ouders over openbaar onderwijs. Telefonisch op nummer 0800-5010 toets 4, op schooldagen tussen 10.00 uur en 15.00 uur. Digitaal via de website

www.50tien.nl. Op de site vindt u veel vragen en antwoorden en heeft u de gelegenheid om zelf een vraag te stellen, die per e-mail wordt beantwoord.

Zie verder: 10 Namen en adressen - Vraagbaak openbaar onderwijs

7. Buiten De Bolder

Onze school staat niet op een eiland, maar werkt samen met andere scholen en instellingen. In dit hoofdstuk vindt u het hoe en waarom.

7.1 Samenwerkingsverband

Reguliere basisscholen en speciale basisscholen werken met elkaar samen in Nederland. Dit doen zij om elkaar te ondersteunen en om leerlingen de zorg te geven die zij nodig hebben. Deze samenwerking vindt plaats in 'samenwerkingsverbanden'. Het Friesland-brede samenwerkingsverband kent een aantal deelsamenwerkingsverbanden. In Noordwest Friesland, onze regio, is dat samenwerkingsverband *Het Spectrum*. Hierin wordt onder andere uitvoering gegeven aan het Passend Onderwijs.

Ondersteuningsplan Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

PO Friesland heeft in het 'ondersteuningsplan' omschreven hoe onder andere de volgende zaken worden georganiseerd:

- het niveau van basisondersteuning voor alle scholen;
- het samenhangende geheel van voorzieningen (licht en zwaar) binnen en tussen scholen;
- de verdeling, besteding en toewijzing van de middelen en voorzieningen voor extra ondersteuning aan de scholen;
- de afspraken voor de afgifte van toelaatbaarheidsverklaringen en voor de plaatsing van leerlingen op het SBO en het SO.

Dit ondersteuningsplan geldt als basisdocument voor besturen en scholen. Het Spectrum heeft een hiervan afgeleid plan, dat al ter sprake kwam in 2.2 Toelating.

CvT

De Commissie van Toelating gaat over de toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO. De commissie voor de SBO's De Bolder, De Trilker en De Aquamarijn bestaat uit een onafhankelijke voorzitter, één lid van het openbare SBO en één lid van het christelijk SBO.

CvA

De Commissie van Advies beoordeelt aanvragen voor de zware ondersteuning in het SO. Ook deze commissie bestaat uit drie leden, waaronder een onafhankelijk voorzitter. Op afroep kan de commissie worden aangevuld met deskundigen, bijvoorbeeld uit cluster 3 en 4, gedragsdeskundigen enzovoort.

Zie eerder: 1.3 De school - De school en de regio
2.2 Uitgangspunten - Toelating

7.2 GGD / Schoolarts

GGD Fryslân Jeugdgezondheidszorg laat u het volgende weten:

‘De jeugdgezondheidszorg volgt de gezondheid en ontwikkeling van kinderen van 0-18 jaar in opdracht van uw gemeente. De GGD is partner binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin. De ouders/verzorgers van alle kinderen ontvangen op 10 - en 11 en 12- en 13 jarige leeftijd een uitnodiging voor een gezondheidsonderzoek door de doktersassistente, arts of verpleegkundige. Voorafgaand aan het onderzoek ontvangt u een vragenlijst.

Gezondheidsonderzoek bij de start op school

Bij de plaatsing op school wordt u samen met uw kind uitgenodigd voor een gezondheidsonderzoek. Dit onderzoek bestaat uit een lichamelijk onderzoek en een onderzoek van de ontwikkeling van uw kind. Verder is er een gesprek over het gedrag en de opvoeding.

Gezondheidsonderzoek 10- en 11 jarigen

Dit is een onderzoek van de lichamelijke gezondheid en groei. Daarnaast wordt er stilgestaan bij het gedrag van uw kind, de omgang met leeftijdsgenoten en opvoeding. Voorafgaand aan het gesprek ontvangt u een vragenlijst.

Gezondheidsonderzoek 12- en 13 jarigen

Alle jongeren worden op deze leeftijd uitgenodigd voor een gezondheidsonderzoek bij de jeugdarts. Het onderzoek is gericht op lichamelijke groei, omgang met leeftijdsgenoten en leefstijl (o.a. roken en alcoholgebruik).

Ouders, kinderen of de school (in overleg met ouders) kunnen bij vragen of zorgen altijd terecht bij de jeugdgezondheidszorg voor een extra onderzoek of gesprek. U kunt zelf contact opnemen met de jeugdarts of jeugdverpleegkundige.

Voor wijzigingen en afspraken kunt u tijdens werkdagen contact opnemen met de assistente of met het algemene nummer van GGD Fryslân Jeugdgezondheidszorg via 088 22 99 444.’

Zie verder: 10 Namen en adressen - GGD
Schoolarts

7.3 Verwijsindex Fryslân

Wat is de Verwijsindex?

De Verwijsindex is een digitaal instrument waarmee professionals - zoals hulpverleners, beroepskrachten binnen scholen en begeleiders - kinderen en jongeren tot 23 jaar die risico's lopen of problemen hebben, kunnen registreren. Dit gebeurt alleen met de naam en het burgerservicenummer van het kind.

Waarom een Verwijsindex?

De Verwijsindex:

- zorgt voor vroegtijdige signalering van problemen;
- zorgt dat de professionals informatie sneller delen (na een match);
- zorgt dat kinderen en jongeren met meerdere problemen sneller én beter hulp krijgen door een gezamenlijk plan van aanpak;
- zorgt dat professionals de voortgang van de hulpverlening bewaken;
- regelt de afstemming rond zorgcoördinatie tussen de organisaties en vergroot de efficiency binnen de keten.

Zo blijven kinderen in beeld!

Hoe werkt de Verwijsindex?

De Verwijsindex Fryslân is alleen toegankelijk voor professionals die met kinderen en jongeren werken. Als zij zich zorgen maken over een kind of jongere, geven zij een signaal af in de Verwijsindex. Bij twee of meer signalen ontstaat een match tussen betreffende professionals. Zij nemen in een vroeg stadium contact met elkaar op en maken een gezamenlijk plan van aanpak zodat het kind, de jongere en ouders snel passende hulp krijgen.

De Verwijsindex Fryslân is gekoppeld aan de landelijke Verwijsindex Risico's Jeugdigen (VIR). Deze houdt alle signalen uit het hele land bij. Zo blijft het kind of de jongere ook na verhuizing in zicht.

Verwijsindex en CJG.

De Verwijsindex is een onderdeel van en een belangrijke voorwaarde voor een succesvol Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het bevordert de keten-samenwerking. Bij zorg of risico's in de opvoedingssituatie maken de betrokken organisaties sluitende afspraken voor een integraal plan van aanpak. Deze werkwijze sluit naadloos aan op het motto voor de Friese CJG's: 'één kind/gezin - één plan'.

Het CJG bundelt de voorzieningen die zich inzetten voor de vijf functies rondom jeugdbeleid (Wmo, prestatieveld 2 'Opgroeien en Opvoeden'):

1. Informatie en advies
2. Licht pedagogische hulp
3. Signalering

4. Toeleiding naar hulp
5. Coördinatie van zorg met alle mogelijke voorzieningen op jeugdbeleid, gezondheidszorg en jeugdzorg

De Bolder is aangesloten bij het CJG en werkt met de Verwijsindex.

Voor informatie over de Verwijsindex in uw eigen gemeente kunt u kijken op www.ikpjeugdengazin.nl, onder 'CJG' en 'Verwijsindex'. Daar vindt u de gemeentelijke contactgegevens.

Zie verder: 10 Namen en adressen - Verwijsindex

7.3 Stage

Omdat we het belangrijk vinden dat er goede leerkrachten en klassenassistenten worden opgeleid, geven we studenten van de PABO en de SPW de mogelijkheid stage te lopen. Ook studenten van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding en het CIOS zijn welkom in onze school.

De stages verlopen altijd onder directe verantwoordelijkheid van de groepsleerkrachten.

PABO-studenten van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden maken als ondersteuning van hun eigen leerproces gebruik van video-opnames. Het gebruik van deze beelden is intern op de PABO toegestaan en niet daarbuiten. Wij gaan ermee akkoord dat onze stagiaires deze opnames maken. Wanneer u als ouders er bezwaar tegen heeft, kunt u dat aangeven op het formulier ('Algemene informatie leerling-registratie'), dat u bij de start van het schooljaar ontvangt.

8. Nieuwe ontwikkelingen

Het onderwijs is altijd in beweging. Maatschappelijke ontwikkelingen, veranderde wetgeving en nieuwe onderwijskundige inzichten vragen van een school zich continu aan te passen. In dit hoofdstuk kunt u lezen hoe we 'met de tijd meegaan' en welke veranderingen we in De Bolder willen doorvoeren.

8.1 Scholing

Om ons onderwijs te verbeteren en veranderingen door te voeren is scholing van de personeelsleden nodig. Ieder jaar plannen we een aantal studiedagen, waarin het gezamenlijke team zich over bepaalde onderwerpen buigt. Deze onderwerpen worden in 8.2 beschreven. Meestal worden wij op deze studiedagen onder begeleid door externe deskundigen.

Ook volgen de personeelsleden individueel cursussen, al naar gelang hun eigen 'persoonlijke ontwikkelingsplan'¹².

8.2 Veranderingsonderwerpen

We noemen hier de 'grote onderwerpen', die we in het tijdsbestek van meerdere jaren willen veranderen. Dit en de komende jaren zijn we bezig met:

- lees- en spellingonderwijs
- sociaal-emotionele ontwikkeling
- Didactisch handelen
- Engels
- Aanbod observatiegroep (Piraat)
- Samenwerking met ZML it Twalûk

Lees- en spellingonderwijs

We zijn vorig schooljaar gestart met de invoering van de taalmethode 'Staal'; hier gaan we dit schooljaar mee verder. Deze methode combineert de taalonderdelen woordenschat, taalbeschouwing, spreken/luisteren en schrijven met spelling, werkwoordspelling en grammatica. De methode is gebaseerd op de methodiek van José Schraven.

In ons leesonderwijs maken we, na jarenlang gewerkt te hebben met de 'Leeslijn' van Kees de Baar, voor het voortgezet technisch lezen de overstap naar de methode 'Flits'. Deze

¹² Voorgenomen aanpak van professionalisering van ieder individueel personeelslid.

methode reserveert veel tijd voor leesbevordering: hoe krijgen we kinderen enthousiast om (veel) te willen lezen?

Sociaal-emotionele ontwikkeling

De afgelopen jaren hebben we ons handelingsrepertoire als het gaat om zwaardere gedragsproblematiek verder uitgebreid. Een aantal leerkrachten is gecertificeerd trainer in het weerbaarheidprogramma 'Rots en Water'. Dit programma zal vanaf dit schooljaar aan iedere groep worden aangeboden.

Daarnaast heeft het hele team zich geschoold in de zogenaamde 'ABC-methodiek'. Dit is een handelingsmodel dat een richtlijn geeft om op een methodische wijze om te gaan met agressief gedrag. Aanvullend daarop hebben we agressietrainingen gevolgd die werden gegeven door Reik. De komende jaren gebruiken we om deze vaardigheden met elkaar te integreren en ons verder eigen te maken.

Vorig schooljaar hebben we nieuwe schoolregels (gedragsregels) geïntroduceerd, die we door middel van de principes van PBS hebben ingeslepen. (zie 3.2) In deze manier van gedragsbeïnvloeding zullen we ons blijven bekwamen.

We oriënteren ons op een nieuwe, passende lesmethode, waarmee we op preventieve wijze kunnen werken aan de sociale vaardigheden van onze kinderen. We maken de gedragsregels zichtbaar in de school en stellen deze periodiek centraal.

Didactisch handelen

We blijven kritisch over ons didactisch handelen en frissen op waar nodig. Dit schooljaar richten we ons op hoe we binnen het directe instructiemodel optimaal kunnen differentiëren (zie 3.3 Didactiek – Differentiatie).

Engels

Voor de bovenbouwgroepen (Schouw, Skûtsje en Sloep) hebben we gekozen voor de methode 'Join in'. Hiermee maken we dit schooljaar een start.

Aanbod observatiegroep

Met name in de jongste groep stellen we vast dat er een toename is van het aantal leerlingen met een gedragsstoornis in het autistische spectrum. Dit vraagt van ons dat we onze werkwijze en ons leeraanbod opnieuw tegen het licht houden. We oriënteren ons dit schooljaar op specialistische aanpassingen om goed tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van deze specifieke groep leerlingen.

Samenwerking met ZML it Twalûk

Door de verhuizing van it Twalûk naar ons schoolgebouw (zie 1.1 SBO De Bolder) wordt ons de mogelijkheid geboden de samenwerking te zoeken met deze gespecialiseerde vorm van onderwijs. Met name voor de kinderen die functioneren op het grensgebied tussen SBO en SO hopen we op een vruchtbare uitwisseling van kennis en ervaringen. Ook zal de samenwerking worden gezocht op het gebied van schoolse festiviteiten.

Zie eerder: 3.2 De vakgebieden - Sociaal-emotionele vorming

Bijlage

Dit is de bijlage van de schoolgids van SBO De Bolder voor het schooljaar 2017-2018. In de schoolgids wordt regelmatig naar dit deel verwezen als de hoofdstukken 9 en 10. Ieder schooljaar zult u een nieuwe versie van deze bijlage ontvangen.

Voor vragen kunt u altijd contact met ons opnemen.

Personeel en medezeggenschapsraad van De Bolder.

9. Praktische zaken

We zetten in dit hoofdstuk nog een paar praktische zaken op een rij. Het dient als een handig en vlot hanteerbaar naslagwerk bij het dagelijkse schoolgaan van uw kind. Leest u dit hoofdstuk daarom zorgvuldig door. Wellicht kunt u een aantal gegevens opnemen in uw agenda.

De praktische zaken die hier aan bod komen zijn:

- schooltijden
- bereikbaarheid
- verzuim
- ziekmelden
- vakantieverlof
- extra verlof
- vakantierooster
- studiedagen team De Bolder
- andere belangrijke data
- vervoer
- overblijven
- gymkleding
- gymrooster
- vrijwillige bijdragen
- enkele schoolregels

Schooltijden

Voor alle leerlingen gelden dezelfde schooltijden:

<i>maandag, dinsdag, donderdag</i>	<i>08.30 – 12.00 uur, 12.40 – 15.05 uur</i>
<i>middagpauze</i>	<i>12.00 – 12.40 uur</i>
<i>woensdag en vrijdag</i>	<i>08.30 – 12.00 uur</i>

Om ervoor te zorgen dat we op tijd met de eerste les van de schooldag kunnen starten, gaat om 8.25 uur de bel. Op dat tijdstip gaan de kinderen naar binnen, zodat ze om 8.30 uur allemaal op hun plek zitten. Wilt u erop toezien dat uw kind tijdig van huis gaat, zodat hij om 8.25 uur op school aanwezig is?

Bereikbaarheid

Het is van groot belang dat we u (of een oppas) onder schooltijd telefonisch kunnen bereiken. Soms is er ziekte of doen er zich calamiteiten voor, die vereisen dat we even met u overleggen. Wilt u aan het begin van het schooljaar uw huidige telefoonnummer invullen op het formulier 'Algemene informatie leerling-registratie'? (Dit krijgt uw kind dan mee naar huis.) Wilt u het ook tijdig aan ons doorgeven wanneer uw telefoonnummer wijzigt?

Verzuim

We maken onderscheid tussen 'geoorloofd' en 'ongeorloofd verzuim'.

Bij geoorloofd verzuim moet u denken aan ziekte, vakantieverlof en extra verlof bij bijzondere gebeurtenissen. Verderop kunt u hier meer over lezen.

Er is sprake van ongeoorloofd verzuim als uw kind zonder geldige reden niet naar school gaat. Komt dit herhaaldelijk voor, dan neemt de groepsleerkracht van uw kind contact met u op. Deze wijst u op de 'Leerplichtwet'. Mocht het verzuim dan nog niet stoppen, dan zal de directie van onze school u waarschuwen. Ten slotte kan de leerplichtambtenaar worden ingeschakeld.

Ziekmelden

Wanneer uw kind ziek is, dan kunt u tussen 8.00 en 8.30 uur naar school bellen om dit door te geven. Dit geldt ook voor een doktersbezoek.

Als een leerling zonder afmelding afwezig is, zullen wij contact met u opnemen. Zo kunt u erop vertrouwen dat uw kind onder schooltijd ook werkelijk veilig op school is.

Wanneer uw kind lange tijd ziek is, kunt u kosteloos een beroep doen op de schoolbegeleidingsdienst (Cédin). Deze heeft consulenten in dienst, die ondersteuning geven bij het begeleiden van langdurig zieke kinderen.

Zie verder: 9 Praktische zaken - Vervoer
--

Vakantieverlof

Soms brengt de specifieke aard van het beroep van één van beide ouders met zich mee, dat een vakantie met het gezin niet binnen de schoolvakanties gepland kan worden. Volgens de Leerplichtwet is alleen dan 'vakantieverlof' geoorloofd. Bij een verzoek om vakantieverlof moet u de noodzaak hiervan met een werkgeversverklaring kunnen aantonen.

Dit verlof mag maar eenmaal per jaar worden verleend. Verder mag dit vakantieverlof niet plaatsvinden in de eerste twee lesweken van het schooljaar. Het is in het belang van uw kind en de groep dat bij de start van het schooljaar iedereen aanwezig is.

Extra verlof

Extra verlof is mogelijk bij bijzondere gebeurtenissen in de familiekring, zoals een bruiloft, een jubileum of een sterfgeval. Uw kind heeft dan recht op een vrije dag. Het heeft dat ook als er godsdienstige plichten vervuld moeten worden.

Wilt u een extra verlof aanvragen, geef dan uw kind een briefje mee naar school.

Vakantierooster

Voor het schooljaar 2017-2018 gelden de volgende data:

<i>herfstvakantie</i>	<i>23 t/m 27 oktober 2017</i>
<i>kerstvakantie</i>	<i>25 december 2017 t/m 5 januari 2018</i>
<i>voorjaarsvakantie</i>	<i>26 februari t/m 2 maart 2018</i>
<i>Pasen</i>	<i>30 maart t/m 2 april</i>
<i>Meivakantie (incl. Koningsdag en Hemelvaart)</i>	<i>27 april t/m 11 mei</i>
<i>Pinksteren</i>	<i>21 mei</i>
<i>zomervakantie</i>	<i>20 juli t/m 31 augustus</i>

Studiedagen team De Bolder 2017-2018

I.v.m. studiedagen van het personeel zijn de leerlingen vrij op de volgende dagen:

o.m. 7 maart 2018, 6 juli 2018

Andere belangrijke data

Noteert u ook alvast voor het schooljaar 2017-2018 de volgende data in uw agenda:

<i>klassenavond</i>	<i>27 september 2017</i>
<i>voortgangsrapportage</i>	<i>30 oktober t/m 2 november 2017 5 t/m 8 maart 2018 2 t/m 5 juni 2018</i>
<i>schoolverlatersgesprekken</i>	<i>12 t/m 15 februari 2018</i>
<i>kerstinstuif</i>	<i>21 december 2017</i>
<i>kerstontbijt</i>	<i>22 december 2017</i>
<i>paasontbijt</i>	<i>29 maart 2018</i>
<i>zomerfair</i>	<i>12 juli 2018</i>
<i>praktisch verkeersexamen</i>	<i>Nog onbekend</i>
<i>schoolreis schoolverlaters</i>	<i>Nog onbekend</i>
<i>schoolverlatersavond</i>	<i>18 juli 2018</i>

Vervoer

Leerlingen in het speciaal basisonderwijs hebben soms aangepast vervoer nodig. Ze kunnen dan met taxi(busjes) gehaald en gebracht worden. De hiervoor geldende vervoersregeling is opgenomen in de 'Wet gemeentelijke regeling leerlingenvervoer'. U moet aangepast

vervoer in uw plaatselijke gemeente aanvragen. Informeert u daar ook naar de voorwaarden.

Sommige leerlingen komen met het openbaar vervoer. Voor zowel het aangepast als het openbaar vervoer moet u soms een eigen bijdrage betalen, afhankelijk van de hoogte van uw belastbaar inkomen. Ook hierover zal uw gemeente u kunnen informeren.

De leerlingen van De Bolder die met het openbaar vervoer (de bus) reizen en komen uit de richting Harlingen, worden 's morgens en 's middags door een van de personeelsleden van en naar de bushalte begeleid.

Wanneer uw kind met aangepast vervoer naar school komt, moet u bij ziekte van uw kind zelf de taxi afbellen. Als uw kind weer beter is, moet u ook zelf het taxibedrijf daarvan op de hoogte brengen.

Overblijven

Tijdens de middagpauze kunnen de leerlingen onder toezicht van het onderwijzend en onderwijsondersteunend personeel overblijven. Ze kunnen dan hun meegebrachte boterhammen opeten.

Gymkleding

In de zaal dragen leerlingen een sportbroekje met een T-shirt of een gypakje. Gymschoenen zijn zeker aan te raden. De gymkleding blijft op school en gaat voor iedere vakantie voor een wasbeurt mee naar huis.

Gymrooster

<i>Piraat</i>	<i>iedere dag</i>
<i>Jol</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Top</i>	<i>dinsdag, donderdag</i>
<i>Regenboog</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Punter</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Schouw</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Botter</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Sloep</i>	<i>maandag, donderdag</i>
<i>Skûtsje</i>	<i>maandag, donderdag</i>

Vrijwillige bijdragen

In 6.4 (De ouders - Financiën) staat uitgelegd voor welke doeleinden wij u een vrijwillige bijdrage vragen. Hier de bedragen nogmaals op een rij:

Schoolfonds	€16,50
Sprookje	€ 4,50

Schoolreisje

- eendaags €25,-
- meerdaags (voor schoolverlaters) €65,-

Deze bedragen worden geïncasseerd door middel van een machtiging. De bijdrage voor het schoolfonds en het sprookje wordt geïncasseerd op 25 oktober 2017 en de bijdrage voor het schoolreisje wordt geïncasseerd op 25 maart 2018.

Voor de schoolverlaters:

- Donatie 'Vrienden van De Bolder' €10,00 per jaar

Enkele schoolregels

Enkele schoolregels die voor u van belang zijn om te weten:

- Petten af in de school.
- Mobiele telefoon niet zichtbaar en hoorbaar aanwezig. Bij aanvang lessen inleveren.
- In het zicht van de school is *op* school.

10. Namen en adressen

Tot slot geven we u enkele belangrijke namen en adressen. Eerder in deze schoolgids wordt herhaaldelijk naar dit hoofdstuk verwezen.

SBO De Bolder

<i>bezoekadres</i>	IJsbaanweg 2 8801 ER Franeker tel.: 0517-392655
<i>postadres</i>	Postbus 184 8800 AD Franeker e-mail: info@sbo-debolder.nl website : www.sbo-debolder.nl

Het bestuur - Stichting Radius

<i>samenstelling bestuur Stichting Radius</i>	Mevr. M. Holwerda, vice-voorzitter Dhr. P. de Groot, secretaris Dhr. E. Elsinga, lid
<i>samenstelling dagelijks bestuur Stichting Radius</i>	Dhr. M. Kammeraad, algemeen directeur ad interim Mevr. E. Koops, personeelsmanager Mevr. T. Wahle, beleidsmedewerker
<i>adres bestuursbureau</i>	IJsbaanweg 2 8801 ER Franeker tel.: 0517-383548
<i>postadres</i>	Postbus 70 8800 AB Franeker
<i>internet</i>	www.stichtingradius.nl
<i>e-mail</i>	info@stichtingradius.nl

Medezeggenschapsraad

<i>samenstelling oudergeleding</i>	Mevr. M. Kingma Mevr. J. Winter Mevr. A. de Boer
<i>samenstelling personeelsgeleding</i>	Mevr. R. Bontekoe Dhr. J. Hoekstra

	Dhr. J. de Boer
--	-----------------

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

<i>personeelsgeleding cluster De Bolder- De Opslach</i>	Mevr. J. Tigchelaar
---	---------------------

Ouderraad

<i>Samenstelling</i>	Mevr. T. Acda – secretaris Mevr. G. Buma Dhr. P. Lijnsvelt Mevr. M. Schinkel – voorzitter Mevr. M. Visser Mevr. M. Wiersma Mevr. J. de Witte Mevr. A. Wolters Mevr. P. Zeinstra Dhr. F. Sinay, contactpersoon team-or
----------------------	--

Contactpersonen klachtenregeling

<i>voor ouders</i>	Mevr. A. de Boer 0517-591250 douweenannemieke@home.nl
<i>voor personeel</i>	Mevr. D. de Rijke

Aandachtsfunctionaris pesten

<i>voor leerlingen</i>	Mevr. J. Weima, directeur
------------------------	---------------------------

GGD Fryslân Jeugdgezondheidszorg

<i>adres</i>	Harlingertrekweg 58 Postbus 612 8901 BK Leeuwarden www.ggdfryslan.nl/jgz tel. 088-2299444
<i>e-mail</i>	jgz@ggdfryslan.nl
<i>vertrouwenspersoon</i>	Mevr. M. Kokshoorn-van Enck tel.: 088-2299855

	Op de dagen dat zij niet werkzaam is, kunt u contact opnemen met het front-office. Tel. 088-2299444 m.kokshoorn@ggdfryslan.nl
<i>schoolarts</i>	Mevr. A. Kreuwel tel.: 088-2299476 e-mail: a.kreuwel@ggdfryslan.nl
<i>assistent</i>	Mevr. T. van Zwol tel: 088-2299370 e-mail: t.vanzwol@ggdfryslan.nl

Landelijke klachtencommissie

<i>adres</i>	Postbus 85191 3508 AD Utrecht
<i>telefoon</i>	030-2809590
<i>e-mail</i>	info@onderwijsgeschillen.nl
<i>website</i>	www.onderwijsgeschillen.nl

Verwijsindex

<i>website</i>	www.ikpjeugdengezin.nl
----------------	--

Logopedie

<i>logopedist</i>	Mevr. T. Miedema
<i>website</i>	www.logopediewillewiis.nl

Onderwijsinspectie

<i>internet</i>	info@owinsp.nl www.onderwijsinspectie.nl
<i>meldpunt vertrouwensinspecteurs</i>	tel.: 0900-1113111

Onderwijstelefoon

tel.: 0800-8051

Vraagbaak openbaar onderwijs

<i>telefoon</i>	0800-5010
-----------------	-----------

<i>internet</i>	www.50tien.nl
-----------------	--

Gebiedsteam Franekeradeel

<i>telefoon</i>	0517-380357
<i>internet</i>	info@gebiedsteamfranekeradeel.nl

MEE Friesland

<i>telefoon</i>	058-2844911
<i>e-mail</i>	info@meefriesland.nl

PBGwijzer Fryslân

<i>telefoon</i>	058-2137138
<i>e-mail</i>	ihulstein.pgb@planet.nl

Sociale Verzekeringsbank

<i>telefoon</i>	0475-368040
<i>website</i>	www.svb.nl

Kindpakket

<i>website</i>	www.kindpakket.nl
----------------	--

Reik

<i>adres</i>	Sixmastraat 3 8932 PA Leeuwarden
<i>telefoon</i>	088-0595000
<i>e-mail</i>	info@reik.nl

Accare

<i>adres Leeuwarden</i>	Zoutbranderij 1 8933 AJ Leeuwarden
<i>telefoon</i>	058-2333431
<i>e-mail</i>	secretariaatleeuwarden@accare.nl
<i>adres Drachten</i>	Berglaan 12

	9203 EG Drachten
<i>telefoon</i>	050-8507320
<i>e-mail</i>	secretariaat.drachten@accare.nl

Kinnik

<i>Polikliniek en dagbehandeling Leeuwarden</i>	Sixmastraat 2 8932 PA Leeuwarden Postbus 6088 8902 HB Leeuwarden
<i>telefoon</i>	058-2678999
<i>Polikliniek Heerenveen</i>	Kastanjelaan 1 (geb C). 8441 NC Heerenveen Postbus 731 8440 AS Heerenveen
<i>telefoon</i>	058-2678999
<i>Polikliniek Drachten</i>	Compagnonsplein 1 9202 NN Drachten
<i>telefoon</i>	058-2678999

Leerplichtambtenaar

<i>naam</i>	Dhr. B. Kalkman tel. : 058-2338533 e-mail: bkalkman@leeuwarden.nl Mevr. J. v.d. Veen (voor Harlingen op maandag, dinsdag en vrijdag van 9.00 tot 10.00 uur) tel.: 0517-492250 e-mail: j.van.der.veen@harlingen.nl
-------------	---

Team De Bolder

<i>directeur</i>	Mevr. J. Weima 06-55836674
<i>zorgcoördinator</i>	Dhr. M. Bos
<i>groepsleerkrachten</i>	Mevr. I. Beerends Dhr. J. de Boer Mevr. R. Bontekoe Dhr. S. Brouwer Dhr. J. Flikkema Mevr. A. De Jager-Spoelstra Mevr. I. Pietersma Mevr. D. de Rijke Dhr. B. Scheepstra Mevr. M. Stallinga Mevr. J. Tigchelaar Mevr. R. van der Werff Mevr. L. Wijma Mevr. Y. Wieringa-Idzenga
<i>onderwijsassistenten</i>	Dhr. J. Hoekstra Dhr. F. Sinay Mevr. S. de Vries
<i>orthopedagoog</i>	Mevr. A. Horjus
<i>gebiedsteam medewerker</i>	Mevr. M. van den Broek
<i>administratie</i>	Mevr. P. Warrink
<i>conciërge</i>	Dhr. S. Ignatius